แผนบริหารจัดการความเสี่ยง
ประจำปีงบประมาณ พ.ศ.๒๕๖๖

เทศบาลตำบลก้อ
อำเภอลี้ จังหวัดลำพูน

กองยุทธศาสตร์และงบประมาณ
เทศบาลตำบลก้อ

ประกาศเทศบาลตำบลก้อ
เรื่อง แผนบริหารความเสี่ยง ประจำปีงบประมาณ พ.ศ.๒๕๖๖
****

ด้วยพระราชบัญญัติวินัยการเงินการคลังของรัฐ พ.ศ.๒๕๖๑ มาตรา ๗๙ บัญญัติให้หน่วยงานของรัฐจัดให้มีการตรวจสอบภายใน การควบคุมภายในและการบริหารจัดการความเสี่ยง โดยให้ถือปฏิบัติตามมาตรฐานและหลักเกณฑ์ที่กระทรวงการคลังว่าด้วยมาตรฐานและหลักเกณฑ์ปฏิบัติการบริหารจัดการความเสี่ยงสำหรับหน่วยงานของรัฐ พ.ศ.๒๕๖๒ นั้น เทศบาลตำบลก้อ ได้ดำเนินการจัดทำแผนบริหารจัดการความเสี่ยง ประจำปีงบประมาณ พ.ศ.๒๕๖๖ เสร็จเรียบร้อยแล้ว

เพื่อให้การดำเนินการบริหารจัดการความเสี่ยง เป็นไปตามมาตรฐานที่กระทรวงการคลังกำหนด โดยมีเป้าหมายเพื่อสร้างความเชื่อมั่น ความสมเหตุสมผลในการบริหารจัดการในหน่วยงานภาครัฐ เพื่อให้การดำเนินงานของเทศบาลตำบลก้อเป็นไปตามเป้าหมายและบรรลุวัตถุประสงค์ของหน่วยงาน และสร้างความมีประสิทธิภาพในการดำเนินการตามแนวทางที่กระทรวงการคลังกำหนด จึงประกาศใช้แผนบริหารจัดการความเสี่ยง ประจำปีงบประมาณ พ.ศ.๒๕๖๖ และแจ้งให้ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องทุกฝ่ายทราบโดยทั่วกัน

ประกาศ ณ วันที่ ๒๐ เดือน ตุลาคม พ.ศ. ๒๕๖๕

(นายอุดม เชียงยศ)
นายกเทศมนตรีตำบลก้อ

คำนำ

แผนการบริหารความเสี่ยงเป็นหน้าที่ของทุกคนในองค์กรและเป็นหนึ่งในเครื่องมือที่เทศบาลตำบลก้อจัดทำตามพระราชบัญญัติวินัยการเงินการคลังของรัฐ พ.ศ.๒๕๖๑ มาตรา ๗๙ “ให้หน่วยงานของรัฐจัดให้มีการตรวจสอบภายใน การควบคุมภายในและการบริหารจัดการความเสี่ยง โดยให้ถือปฏิบัติตามมาตรฐานและหลักเกณฑ์ที่กระทรวงการคลังกำหนด” และหนังสือกระทรวงการคลัง ที่ กค ๐๔๐๙.๔/ว๒๓ ลงวันที่ ๑๙ มีนาคม ๒๕๖๒ แผนบริหารจัดการความเสี่ยงเป็นเครื่องมือบริหารองค์กรที่มีความสำคัญ และนำมาใช้อย่างแพร่หลายในการบริหารจัดการสถานการณ์ที่มีความไม่แน่นอนและส่งผลการดำเนินงานขององค์กรและเป็นแนวทางในการดำเนินงานจัดการความเสี่ยงเพื่อให้ผลกระทบที่อาจเกิดขึ้นต่อการดำเนินงานขององค์กรลดลงจนอยู่ในระดับที่ยอมรับได้ นอกจากนี้ยังถือเป็นโอกาสในการสร้างสรรค์มูลค่าเพิ่มให้แก่องค์กรด้วยพัฒนากระบวนทำงานให้มีประสิทธิภาพและประสิทธิผลเพิ่มมากขึ้นอีกด้วย

แผนการจัดการความเสี่ยง เพื่อให้ความเสี่ยงองค์กรอยู่ในระดับที่สามารถยอมรับและจัดการ ได้เพื่อการสร้างหลักประกันที่องค์กรจะสามารถบรรลุเป้าหมายที่ตั้งไว้ คณะทำงานบริหารจัดการความเสี่ยง เทศบาลตำบลก้อ ได้จัดทำแผนบริหารจัดการความเสี่ยง ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๖ ขึ้น เพื่อให้ผู้บริหารท้องถิ่นและผู้ปฏิบัติการทุกกอง/ฝ่าย มีความเข้าใจถึงกระบวนการการบริหารจัดการความเสี่ยง สามารถดำเนินการบริหารความเสี่ยง ตามกระบวนการบริหารความเสี่ยงที่ได้กำหนดไว้ในแผน ซึ่งเป็นการลดมูลเหตุและโอกาสที่จะเกิด ความเสียหาย ในระดับความเสี่ยงและขนาดของความเสียหายที่จะเกิดขึ้นอยู่ในระดับที่สามารถยอมรับได้ ประเมินได้ ควบคุมได้ และตรวจสอบได้อย่างมีระบบ

แผนบริหารความเสี่ยงนี้ จะบรรลุวัตถุประสงค์ตามความคาดหวังได้ก็ต่อเมื่อได้มีการนำแผนไปสู่การปฏิบัติอย่างเป็นรูปธรรมของผู้บริหารท้องถิ่นและเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงานทุกกอง/ฝ่าย ที่จะให้ความร่วมมือในการนำไปดำเนินการต่อและหวังเป็นอย่างยิ่งว่าแผนบริหารความเสี่ยงฉบับนี้จะเป็นประโยชน์แก่การปฏิบัติงานของบุคลากรที่เกี่ยวข้องทุกระดับ รวมทั้งเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนางานของเทศบาลตำบลก้อต่อไป

คณะกรรมการบริหารจัดการความเสี่ยง
เทศบาลตำบลก้อ

สารบัญ

หน้า

คำนำ

บทที่ ๑ บทนำ

- หลักการและเหตุผล ๑
- วัตถุประสงค์ของแผนการบริหารจัดการความเสี่ยง ๑
- เป้าหมาย ๒

บทที่ ๒ ข้อมูลพื้นฐาน

- ประวัติความเป็นมา ขนาดและที่ตั้ง ๖
- วิสัยทัศน์ ๖
- พันธกิจ ยุทธศาสตร์ โครงสร้างหน่วยงาน ๖

บทที่ ๓ แนวทางการบริหารความเสี่ยง

- แนวทาง กลไกบริหารความเสี่ยง โครงสร้าง ข้อเสนอแนะ คณะทำงาน ๑๐

บทที่ ๔ กระบวนการบริหารจัดการความเสี่ยง

- กระบวนการ การระบุปัจจัยเสี่ยง การประเมินความเสี่ยง ๑๔
- ระดับความเสี่ยง ประเภทความเสี่ยง การจัดการความเสี่ยง ๑๕

บทที่ ๕ แผนการบริหารจัดการความเสี่ยง

- ขั้นตอนการจัดทำแผนบริหารจัดการความเสี่ยง ๒๗
- แผนการบริหารจัดการความเสี่ยง ๓๔

บทที่ ๖ การวิเคราะห์ความเสี่ยงผลประโยชน์ทับซ้อน ๓๗

บทที่ ๑
บทนำ

****

๑.หลักการและเหตุผล

ด้วยพระราชบัญญัติวินัยการเงินการคลังของรัฐ พ.ศ.๒๕๖๑ มาตรา ๗๙ บัญญัติให้หน่วยงานของรัฐจัดให้มีการตรวจสอบภายใน การควบคุมภายในและการบริหารความเสี่ยง โดยให้ถือปฏิบัติตามมาตรฐานและหลักเกณฑ์ที่กระทรวงการคลังกำหนด ซึ่งกระทรวงการคลังได้กำหนดหลักเกณฑ์กระทรวงการคลังว่าด้วยมาตรฐานและหลักเกณฑ์ปฏิบัติการบริหารจัดการความเสี่ยงสำหรับหน่วยงานของรัฐ พ.ศ.2562 ขึ้น เพื่อให้หน่วยงานของรัฐจัดให้มีการบริหารจัดการความเสี่ยง เพื่อให้การดำเนินงานบรรลุวัตถุประสงค์ตามยุทธศาสตร์ที่หน่วยงานของรัฐกำหนดไว้

การบริหารความเสี่ยงเป็นเครื่องมือทางกลยุทธ์ที่สำคัญตามหลักการกำกับดูแลกิจการที่ดี ที่จะช่วยให้การบริหารงานและการตัดสินใจด้านต่างๆ เพราะภายใต้สภาวะการดำเนินงานทุกหน่วยงาน ล้วนมีความเสี่ยง ซึ่งเป็นความไม่แน่นอนที่อาจจะส่งผลกระทบต่อการดำเนินงานหรือเป้าหมายของหน่วยงาน จึงจำเป็นต้องมีการบริหารจัดการความเสี่ยง โดยการระบุความเสี่ยงว่ามีปัจจัยใดบ้างที่กระทบต่อการดำเนินงานหรือเป้าหมายของหน่วยงาน วิเคราะห์ความเสี่ยงจากโอกาสและผลกระทบที่เกิดขึ้น จัดลำดับความสำคัญของความเสี่ยง กำหนดแนวทางในการจัดการความเสี่ยง เพื่อลดความสูญเสียและโอกาสที่จะทำให้เกิดความเสียหายแก่หน่วยงาน

ดังนั้น เทศบาลตำบลก้อ จึงได้จัดทำแผนการบริหารจัดการความเสี่ยงขึ้น สำหรับใช้เป็นแนวทางในการบริหารปัจจัยและควบคุมกิจกรรม รวมทั้งกระบวนการดำเนินงานต่างๆ เพื่อลดมูลเหตุที่จะทำให้เกิดความเสียหาย ให้ระดับของความเสี่ยงและผลกระทบที่จะเกิดขึ้นในอนาคตอยู่ในระดับที่สามารถยอมรับได้ ควบคุมและตรวจสอบได้

๒. วัตถุประสงค์ของแผนการบริหารจัดการความเสี่ยง

๑.เพื่อให้ผู้บริหารและพนักงานเทศบาล เข้าใจหลักการและกระบวนการบริหารความเสี่ยงของเทศบาลตำบลก้อ

๒.เพื่อให้ผู้ปฏิบัติงานได้รับทราบขั้นตอนและกระบวนการในการบริหารความเสี่ยง

๓.เพื่อให้มีการปฏิบัติตามกระบวนการบริหารความเสี่ยงของเทศบาลตำบลก้ออย่างเป็นระบบและต่อเนื่อง

๔.เพื่อใช้เป็นเครื่องมือในการบริหารความเสี่ยงของเทศบาลตำบลก้อ

๕.เพื่อลดโอกาสและผลกระทบของความเสี่ยงที่จะเกิดขึ้นกับเทศบาลตำบลก้อ

๓.เป้าหมาย

๑.ผู้บริหารและพนักงานเทศบาล มีความรู้ความเข้าใจเรื่องการบริหารความเสี่ยง เพื่อนำไปใช้ในการดำเนินงานตามยุทธศาสตร์และแผนการดำเนินงานประจำปี ให้บรรลุตามวัตถุประสงค์และเป้าหมายที่กำหนดไว้

๒.ผู้ปฏิบัติงานสามารถระบุความเสี่ยง วิเคราะห์ความเสี่ยง ประเมินความเสี่ยงและจัดการความเสี่ยงให้อยู่ในระดับที่ยอมรับได้

๓.สามารถนำแผนการบริหารจัดการความเสี่ยงไปใช้ในการปฏิบัติงานได้

๔.การบริหารจัดการความเสี่ยงถูกกำหนดขึ้นอย่างเหมาะสม ครอบคลุมทุกกิจกรรมในเทศบาลตำบลก้อ

๔.ประโยชน์ของการบริหารจัดการความเสี่ยง

การดำเนินการบริหารความเสี่ยงจะช่วยให้ผู้บริหารท้องถิ่นมีข้อมูลที่ใช้ในการตัดสินใจได้ดียิ่งขึ้นและทำให้องค์กรสามารถจัดการกับปัญหาอุปสรรคและอยู่รอดได้ในสถานการณ์ที่ไม่คาดคิดหรือสถานการณ์ที่อาจทำให้องค์กรเกิดความเสียหาย

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับจากการดำเนินการบริหารจัดการความเสี่ยง มีดังนี้

๑) เป็นส่วนหนึ่งของหลักการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี การบริหารความเสี่ยงจะช่วยคณะทำงานบริหารความเสี่ยงและผู้บริหารท้องถิ่นทุกระดับตระหนักถึงความเสี่ยงหลักที่สำคัญ และสามารถทำหน้าที่ในการกำกับดูแลองค์กรได้อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผลมากยิ่งขึ้น

๒) สร้างฐานข้อมูลที่มีประโยชน์ต่อการบริหารและการปฏิบัติงานในองค์กร การบริหารความเสี่ยงจะเป็นแหล่งข้อมูลสำหรับผู้บริหารท้องถิ่นในการตัดสินใจด้านต่างๆ ซึ่งรวมถึงการ บริหารจัดการความเสี่ยง ซึ่งตั้งอยู่บนสมมุติฐานในการตอบสนองต่อเป้าหมายและภารกิจหลักขององค์กรรวมถึงระดับความเสี่ยงที่ยอมรับได้

๓) ช่วยสะท้อนให้เห็นภาพรวมของความเสี่ยงต่างๆ ที่สำคัญได้ทั้งหมด การบริหารความเสี่ยงจะทำให้บุคลากรภายในองค์กรมีความเข้าใจถึงเป้าหมายและภารกิจหลักขององค์กร และตระหนักถึงความเสี่ยงสำคัญที่ส่งผลกระทบในเชิงลบต่อองค์กรได้อย่างครบถ้วน ซึ่งครอบคลุมความเสี่ยงธรรมาภิบาล

๔) เป็นเครื่องมือที่สำคัญในการบริหารงาน การบริหารความเสี่ยงเป็นเครื่องมือที่ช่วยให้ผู้บริหารท้องถิ่นสามารถมั่นใจได้ว่าความเสี่ยงได้รับการจัดการอย่างเหมาะสมและทันเวลา รวมทั้งเป็นเครื่องมือที่สำคัญของผู้บริหารท้องถิ่นในการบริหารงานและการตัดสินใจในด้านต่างๆ เช่น การวางแผนการกำหนดกลยุทธ์ การติดตามควบคุมและวัดผลการปฏิบัติงาน ซึ่งส่งผลให้การดำเนินงานของสถาบันเป็นไปตามเป้าหมายที่กำหนดและสามารถปกป้องผลประโยชน์ รวมทั้งเพิ่มมูลค่าแก่องค์กร

๕)ช่วยให้การพัฒนาองค์กรเป็นไปในทิศทางเดียวกัน การบริหารความเสี่ยงทำให้รูปแบบการตัดสินใจในระดับการปฏิบัติงานขององค์กรมีการพัฒนาไปในทิศทางเดียวกัน เช่น การตัดสินใจโดยที่ผู้บริหารท้องถิ่นมีความเข้าใจในกลยุทธ์ วัตถุประสงค์ขององค์กร และระดับความเสี่ยงอย่างชัดเจน

๖)ช่วยให้การพัฒนาการบริหารและจัดสรรทรัพยากรเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล การจัดสรรทรัพยากรเป็นไปอย่างเหมาะสม โดยพิจารณาถึงระดับความเสี่ยงในแต่ละกิจกรรมและการเลือกใช้มาตรการในการบริหารจัดการความเสี่ยง เช่น การใช้ทรัพยากรสำหรับกิจกรรมที่มีความเสี่ยงต่างๆ และกิจกรรมที่มีความเสี่ยงสูงย่อมแตกต่างกัน หรือการเลือกใช้มาตรการแต่ละประเภทย่อมใช้ทรัพยากรแตกต่างกัน เป็นต้น

๕.ขั้นตอนการบริหารจัดการความเสี่ยง

ขั้นตอนที่ ๑ แต่งตั้งคณะกรรมการ/คณะทำงานบริหารจัดการความเสี่ยงของเทศบาล โดยมีผู้บริหารระดับสูงและผู้แทนจากทุกหน่วยงานในสังกัด ร่วมเป็นคณะกรรมการ/คณะทำงาน โดยผู้บริหารระดับสูงต้องมีบทบาทสำคัญในการกำหนดนโยบายหรือแนวทางในการบริหารจัดการความเสี่ยง

ขั้นตอนที่ ๒ วิเคราะห์ และระบุปัจจัยเสี่ยง มีการวิเคราะห์และระบุปัจจัยเสี่ยงที่ส่งผลกระทบหรืออาจสร้างความเสียหาย (ทั้งที่เป็นตัวเงินและไม่เป็นตัวเงิน) หรือความล้มเหลวหรือลดโอกาสที่จะบรรลุเป้าหมาย พร้อมทั้งจัดลำดับความสำคัญของปัจจัยเสี่ยง

ขั้นตอนที่ ๓ จัดทำแผนบริหารจัดการบริหารความเสี่ยงโดยได้รับความเห็นชอบและอนุมัติจากผู้บริหารระดับสูงของเทศบาลตำบลลี้ สื่อสาร/ทำความเข้าใจเกี่ยวกับแผนบริหารจัดการบริหารความเสี่ยง รวมทั้งกำหนดแนวทางในการติดตามและประเมินผล และแจ้งเวียนให้ทุกหน่วยงานในสังกัดทราบและถือปฏิบัติ ทั้งนี้ แผนบริหารจัดการความเสี่ยงควรกำหนดกิจกรรม/มาตรการที่จะแก้ไข ลดหรือป้องกันความเสี่ยงให้ครอบคลุมทุกด้าน ได้แก่ ความเสี่ยงด้านกลยุทธ์ ด้านการปฏิบัติงาน ด้านการเงิน และด้านระเบียบกฎหมาย

ขั้นตอนที่ ๔ ดำเนินการตามแผนบริหารจัดการความเสี่ยงขององค์กร และให้มีการกำกับติดตามประเมินผลการดำเนินงานตามแผนอย่างครบถ้วนทุกกิจกรรม รวมทั้งพิจารณาหาแนวทางแก้ไขที่อาจจะเกิดขึ้นในระหว่างดำเนินการ และนำเสนอผู้บริหารระดับสูงของเทศบาลตำบลลี้

ขั้นตอนที่ ๕ จัดทำรายงานสรุปผลการดำเนินงานตามแผนบริหารจัดการความเสี่ยง โดยระบุผลการประเมินความเสี่ยง จำแนกระหว่างปัจจัยเสี่ยงที่สามารถควบคุม/บริหารจัดการและปัจจัยเสี่ยงที่ยังไม่สามารถควบคุม/บริหารจัดการให้อยู่ในระดับที่ยอมรับได้ ทั้งนี้ จะต้องมีการกำหนดข้อเสนอแนะในการปรับปรุงแผนเพื่อใช้ในการดำเนินงานในปีต่อไปและนำเสนอต่อผู้บริหารท้องถิ่น

๖. นโยบายการบริหารจัดการความเสี่ยง ประจำปีงบประมาณ พ.ศ.๒๕๖๖

พระราชบัญญัติวินัยการเงินการคลังภาครัฐ พ.ศ.๒๕๖๑ มาตรา ๗๙ กำหนดให้หน่วยงานของรัฐจัดให้มีการตรวจสอบภายใน การควบคุมภายในและการบริหารจัดการความเสี่ยง โดยให้ถือปฏิบัติตามหลักเกณฑ์ที่กระทรวงการคลัง ว่าด้วยมาตรฐานและหลักเกณฑ์ปฏิบัติการบริหารจัดการความเสี่ยงสำหรับหน่วยงานของรัฐ พ.ศ.๒๕๖๒

เพื่อให้การดำเนินการของเทศบาลตำบลก้อ เป็นไปตามหลักเกณฑ์กระทรวงการคลัง ว่าด้วยมาตรฐานและหลักเกณฑ์ปฏิบัติการบริหารจัดการความเสี่ยงสำหรับหน่วยงานของรัฐ พ.ศ.๒๕๖๒ และเพื่อให้เป็นไปตามเจตนารมณ์ในมาตรา ๓/๑ แห่งพระราชกฤษฎีกาว่าด้วยหลักเกณฑ์และวิธีการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี พ.ศ.๒๕๔๖ อันแสดงความมุ่งมั่นต่อการบริหารราชการตามหลักธรรมาภิบาล และเพื่อให้การบริหารราชการเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล อันจะทำให้ประชาชนเกิดความมั่นใจศรัทธาและไว้วางใจในการบริหารงานภาครัฐ เพื่อความต่อเนื่องอย่างสม่ำเสมอในการบริหารความเสี่ยงของหน่วยงานให้บรรลุวัตถุประสงค์ด้านประสิทธิภาพ และประสิทธิผลของการปฏิบัติงาน ความเชื่อถือได้ของการรายงานติดตามผลการแก้ไขหรือปรับปรุงแผนบริหารจัดการความเสี่ยง เทศบาลตำบลก้อ จึงขอประกาศนโยบายการบริหารความเสี่ยงของเทศบาลตำบลก้อ เพื่อให้บุคลากรทุกคนพึงยึดถือเป็นแนวทางปฏิบัติควบคู่กับกฎ ระเบียบ หนังสือสั่งการ ตลอดจนถึงข้อบังคับอื่นๆ อย่างทั่วถึง ดังนี้

๑. มุ่งเน้นการบริหารความเสี่ยงของเทศบาลตำบลก้อ ให้อยู่ในระดับที่ยอมรับได้ ไม่กระทบต่อเป้าหมายและวัตถุประสงค์ของเทศบาลตำบลลี้ ในภาพรวม ๔ ด้าน ดังนี้

๑.๑ความเสี่ยงด้านการปฏิบัติงานตามกฎหมาย/ระเบียบ (Compliance Risk : C) เป็นความเสี่ยงอันเนื่องมาจากความไม่ชัดเจน คามไม่ทันสมัยหรือความไม่ครอบคลุมของกฎหมาย ระเบียบ ข้อบังคับต่างๆ ทำให้ต้องใช้ดุลยพินิจหรือการตีความ รวมทั้งการทำนิติกรรมสัญญาและการร่างสัญญาไม่ครอบคลุมการดำเนินงาน จนส่งผลต่อการปฏิบัติตามกฎหมาย กฎ ระเบียบ ข้อบังคับต่างๆ ไม่ถูกต้อง หรือการไม่ปฏิบัติตามกฎหมาย ระเบียบ ข้อบังคับ ประกาศ คำสั่ง หลักเกณฑ์ และแนวทางปฏิบัติต่างๆ

๑.๒ความเสี่ยงด้านกลยุทธ์ (Strategic Risk : S) เป็นความเสี่ยง/ปัญหา ที่จะส่งผลต่อความสำเร็จตามเป้าหมายและพันธกิจโดยรวมตามแผนยุทธศาสตร์ และนโยบายนายกเทศมนตรีตำบลก้อ หรือเป็นการกำหนดกลยุทธ์ หรือปัจจัยที่จะส่งผลทำให้หน่วยงานในสังกัดเทศบาลตำบลก้อ ไม่สามารถบรรลุวัตถุประสงค์ และเป้าหมายตามแผนยุทธศาสตร์และนโยบายนายกเทศมนตรีตำบลก้อได้

๑.๓ความเสี่ยงด้านการดำเนินงาน (Operational Risk : O) เป็นความเสี่ยง/ปัญหาอันเนื่องมาจากระบบงานภายใน กระบวนการปฏิบัติงาน เทคโนโลยีที่ใช้บุคลากร ความเพียงพอของข้อมูลที่ส่งผลกระทบ ทำให้ผลการปฏิบัติงาน/การดำเนินโครงการของหน่วยงานในสังกัดเทศบาลตำบลก้อ เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ และ/หรือประสิทธิผล

๑.๔ความเสี่ยงด้านการเงิน (Financial Risk : F) เป็นความเสี่ยงอันเนื่องมาจากกระบวนการบริหารงบประมาณและการเงิน จนส่งผลต่อการบริหารงบประมาณและการเงินของเทศบาลตำบลก้อ

๒. กำหนดให้การบริหารความเสี่ยงเป็นความรับผิดชอบของพนักงานในทุกระดับชั้น ที่ต้องตระหนักถึงความเสี่ยงที่มีในการปฏิบัติในหน่วยงานของตนและเทศบาลตำบลก้อ โดยให้ความสำคัญในการบริหารความเสี่ยงด้านต่างๆ ให้อยู่ในระดับที่เพียงพอและเหมาะสม

๓. มีการกำหนดแนวทางป้องกันและบริหารความเสี่ยงจากการดำเนินงานของเทศบาลตำบลก้อ เพื่อหลีกเลี่ยงความเสียหายหรือความสูญเสียที่อาจจะเกิดขึ้นรวมถึงการติดตามและประเมินผลการบริหารความเสี่ยงอย่างสม่ำเสมอ มีการนำเทคโนโลยีสารสนเทศมาใช้ในกระบวนการบริหารความเสี่ยงของเทศบาลตำบลก้อ และสนับสนุนให้บุคลากรทุกระดับ สามารถเข้าถึงแหล่งข้อมูลข่าวสารการบริหารความเสี่ยงอย่างทั่วถึง ตลอดจนการจัดระบบการรายงานการบริหารความเสี่ยงให้ผู้บริหาร ปลัดเทศบาล และหน่วยตรวจสอบภายใน ให้เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ

๑. นายกเทศมนตรีตำบลก้อ และรองนายกเทศมนตรีตำบลก้อ มีหน้าที่กำกับดูแลการบริหารความเสี่ยงในภาพรวม โดยยึดหลักคุณธรรม และจริยธรรม และกำกับให้มีการติดตามประเมินผลการบริหารความเสี่ยง อย่างน้อยปีละหนึ่งครั้ง

๒. หัวหน้าสำนักปลัด/ผู้อำนวยการกอง มีหน้าที่ในการประเมินความเสี่ยงในระดับปฏิบัติการและกำหนดมาตรการควบคุมที่เพียงพอเหมาะสม ตลอดจนการนำมาตรการควบคุมไปปฏิบัติ และปรับปรุง รวมทั้งติดตามผลการดำเนินงานของหน่วยงานที่รับผิดชอบ

๓. หน่วยตรวจสอบภายในเป็นผู้สอบทาน หรือประเมินผลการบริหารจัดการความเสี่ยงของเทศบาลตำบลก้อ อย่างเป็นอิสระ เพื่อให้เกิดความมั่นใจว่าหน่วยรับตรวจในสังกัดเทศบาลตำบลก้อ มีมาตรการควบคุมการบริหารความเสี่ยงที่มีประสิทธิภาพและประสิทธิผล มีกระบวนการบริหารความเสี่ยงอยู่ในสังกัดเทศบาลตำบลก้อ มีมาตรการควบคุมการบริหารความเสี่ยงที่มีประสิทธิภายและประสิทธิผล มีกระบวนการบริหารความเสี่ยงอยู่ในระดับที่ยอมรับได้

๔. มีการรายงานสรุปผลความสำเร็จการดำเนินการในการบริหารจัดการความเสี่ยง เสนอผู้บริหารท้องถิ่นทราบ เมื่อสิ้นปีงบประมาณภายใน ๙๐ วัน เพื่อรายงานหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ตามระเบียบและหนังสือสั่งการต่อไป

บทที่ ๒
ข้อมูลพื้นฐานของเทศบาลตำบลก้อ

เทศบาลตำบลก้อ จัดตั้งเป็นองค์การบริหารส่วนตำบลก้อ ตามประกาศกระทรวงมหาดไทย ลงวันที่ ๒ มีนาคม ๒๕๓๘ และได้ยกฐานะจัดตั้งเป็นทศบาลตำบลก้อ ตามประกาศกระทรวงมหาดไทย เมื่อวันที่ ๖ กันยายน ๒๕๕๐ สำนักงานตั้งอยู่เลขที่ ๙๙ หมู่ ๓ ตำบลก้อ อำเภอลี้ จังหวัดลำพูน

เทศบาลตำบลก้อ ตั้งอยู่ในพื้นที่ตำบลก้อ อำเภอลี้ จังหวัดลำพูน ห่างจากที่ว่าการอำเภอลี้ รวมระยะทาง ๓๙ กิโลเมตร มีอาณาเขตติดต่อดังนี้

ทิศเหนือ	ติดต่อกับเขตอำเภอดอยเต่า	จังหวัดเชียงใหม่
ทิศใต้	ติดต่อกับเขตอำเภอแม่พริก	จังหวัดลำปาง
ทิศตะวันออก	ติดต่อกับเขตอำเภอเถิน	จังหวัดลำปาง
ทิศตะวันตก	ติดต่อกับเขตอำเภออมก๋อย	จังหวัดเชียงใหม่

วิสัยทัศน์ (Vision) เพื่อแสดงสถานการณ์ในอุดมคติ ซึ่งเป็นจุดมุ่งหมายความคาดหวังที่ต้องการให้เกิดขึ้นในอนาคตข้างหน้า ซึ่งจะสามารถสะท้อนถึงสภาพการณ์ของท้องถิ่นในอนาคตอย่างรอบด้าน ภายใต้การเปลี่ยนแปลงของสภาพแวดล้อมด้านต่างๆ จึงได้กำหนดวิสัยทัศน์ คาดหวังที่จะให้เกิดขึ้นในอนาคต ดังนี้

“เมืองแห่งคุณภาพชีวิต ทุกภาคีร่วมคิด นำเกษตรก้าวไกล
สร้างชุมชนเข้มแข็ง บนฐานความพอเพียง”

ซึ่งวิสัยทัศน์ดังกล่าวคือทิศทางหรือความต้องการในอนาคตของตำบลโดยเน้นที่จะพัฒนาในภารกิจหลักตามวิสัยทัศน์

พันธกิจ

จากวิสัยทัศน์ดังกล่าวถือเป็นการกำหนดทิศทางความต้องการที่จะเป็นไปในอนาคตของเทศบาลตำบลก้อ โดยมุ่งเน้นการพัฒนาโดยมีพันธกิจหลัก ดังนี้

๑. พัฒนาปรับปรุงระบบโครงสร้างพื้นฐานที่มีประสิทธิภาพ

๒. พัฒนาปรับปรุงฐานรากเศรษฐกิจชุมชนให้เข้มแข็ง

๓. ส่งเสริมสนับสนุนการมีส่วนร่วมของชุมชนเพื่อแก้ไขปัญหาต่าง ๆ ของสังคมที่ถดถอยลง

๔. พัฒนาการสาธารณสุขและสวัสดิการสังคมแก่ประชาชนอย่างทั่วถึงเพื่อส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชนให้สามารถดำรงอยู่ในสังคมโดยปกติสุข

๕. ให้การสนับสนุนการศึกษาและอนุรักษ์วัฒนธรรมประเพณี ภูมิปัญญาท้องถิ่น

๖. ให้ความรู้และสร้างจิตสำนึกให้แก่ประชาชนในการมีส่วนร่วมด้านการเมืองและการปกครอง

๗. ส่งเสริมพัฒนากีฬาและกิจกรรมนันทนาการต่างๆ

๘. พัฒนาประสิทธิภาพการบริหารจัดการตามหลักธรรมาภิบาล

๙. พัฒนาระบบเทคโนโลยี สารสนเทศในการปฏิบัติงานและบริการประชาชน

๑๐. พัฒนาความร่วมมือระหว่างทศบาลตำบลก้อกับหน่วยงานอื่นทั้งภายในและ นอกเขตเทศบาลตำบลก้อ

๑๑.สนับสนุนการสร้างเครือข่ายภาครัฐ เอกชน และประชาสังคมแบบบูรณาการ

<u>จุดมุ่งหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน</u>

จากวิสัยทัศน์ของตำบลก้อรวมทั้งภารกิจหลักที่จะต้องดำเนินการ ได้นำมากำหนดเป้าประสงค์การพัฒนาตำบลหรือวัตถุประสงค์ที่จะต้องดำเนินการให้บรรลุถึงเป้าหมายที่วางไว้ภายใน ๕ ปี (พ.ศ.๒๕๖๑-๒๕๖๕) ดังนี้

๑.พัฒนาคุณภาพชีวิต

๑.๑.การเรียนรู้ด้วยตนเอง

๑.๒.สาธารณสุข

๑.๓.การสังคมสงเคราะห์

๒.พัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน

๒.๑.ราษฎรมีเส้นทางคมนาคสะดวก

๒.๒.ให้ราษฎรมีน้ำใช้อุปโภค บริโภค

๒.๓.พัฒนาไหล่ทางให้มีทางระบายน้ำ

๒.๔.ให้ราษฎรมีไฟฟ้าใช้ทุกครัวเรือนและมีไฟฟ้าสาธารณะครบทุกหมู่บ้าน

๒.๕.ให้ราษฎรมีอาคาร สถานที่ หอประชุม

๓.พัฒนาการเกษตร

๓.๑.มีแหล่งกักเก็บน้ำเพื่อใช้ในการเกษตรอย่างพอเพียง

๓.๒.อบรมความรู้ด้านการเกษตร

๓.๓.เพิ่มพื้นที่ในการเพาะปลูกและพัฒนาที่ดิน

๔.พัฒนาเศรษฐกิจ

๔.๑.พัฒนาเศรษฐกิจระดับท้องถิ่น

๔.๒.พัฒนาเศรษฐกิจระดับเชิงพาณิช

๕.พัฒนาสังคม

๕.๑.ส่งเสริมกิจกรรมในการพัฒนาเด็ก เยาวชน ผู้สูงอายุและผู้ด้อยโอกาส

๕.๒.ลดปัญหายาเสพติดโดยชุมชนมีส่วนร่วม

๕.๓.ส่งเสริมกิจการด้านศาสนา รักษาภูมิปัญญาท้องถิ่นและอนุรักษ์ประเพณีท้องถิ่น

๕.๔.ให้มีการดำเนินงานของกลุ่มอาสาในการช่วยเหลือสังคม

๖.พัฒนาด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

๖.๑ เพิ่มพื้นที่สีเขียว

๖.๒ อนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ

๖.๓ ด้านสิ่งแวดล้อม

๗.พัฒนาด้านการกีฬานันทนาการและการศึกษา

๗.๑.การพัฒนาด้านการกีฬาและนันทนาการ

๗.๒.การพัฒนาการศึกษา

๘.พัฒนาด้านการท่องเที่ยว

๘.๑ การพัฒนาการท่องเที่ยว

๙. พัฒนาด้านการเมืองการบริหาร

๙.๑ การพัฒนาบุคลากร

๙.๒ การพัฒนาการเมืองการบริหาร

<u>ยุทธศาสตร์</u>

เทศบาลตำบลก้อได้กำหนดยุทธศาสตร์การพัฒนาท้องถิ่นตามกรอบการพัฒนาท้องถิ่นจังหวัดลำพูน ๗ ยุทธศาสตร์ดังนี้

๑.ยุทธศาสตร์การพัฒนาผังเมือง โครงสร้างพื้นฐาน สาธารณูปโภค สาธารณูปการ

๒.ยุทธศาสตร์การสร้างความเข้มแข็งของเศรษฐกิจ เกษตรสีเขียว

๓.ยุทธศาสตร์การพัฒนาด้านสังคม คุณภาพชีวิต ลดความเหลื่อมล้ำในสังคม

๔.ยุทธศาสตร์การพัฒนาด้านทรัพยากรที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม

๕.ยุทธศาสตร์การพัฒนาด้านการศึกษา วัฒนธรรมชุมชน และการท่องเที่ยว

๖.ยุทธศาสตร์การพัฒนาด้านระบบสาธารณสุขและการเสริมสร้างสุขภาพประชาชนบนภูมิปัญญาท้องถิ่น

๗.ยุทธศาสตร์การพัฒนาด้านการบริหารและเทคโนโลยีสารสนเทศ

โครงสร้างหน่วยงาน

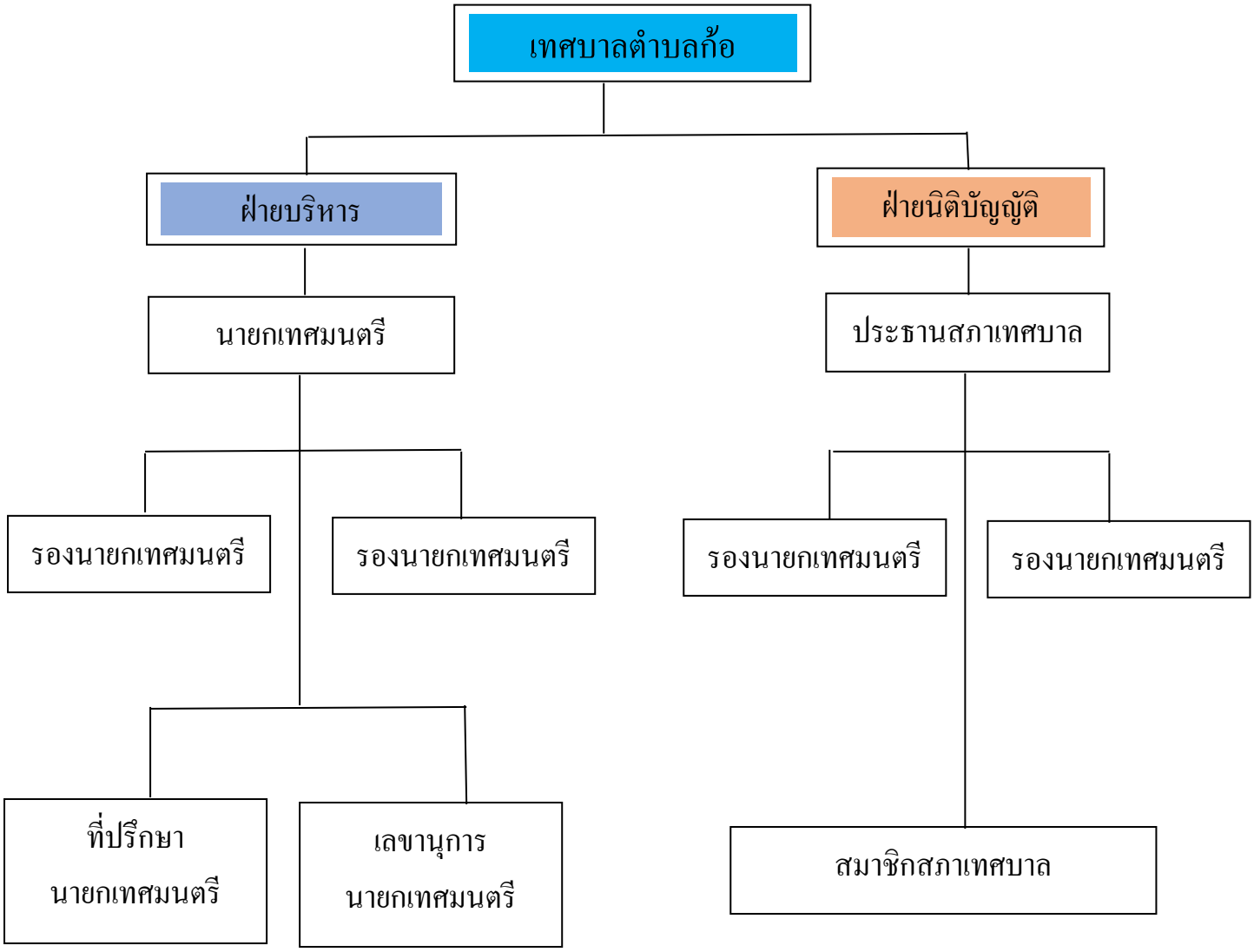

บทที่ ๓

แนวทางการบริหารความเสี่ยง

๑.แนวทางดำเนินงานและกลไกการบริหารจัดการความเสี่ยง

๑.๑ แนวทางดำเนินงานในการบริหารความเสี่ยงของเทศบาลตำบลก้อ แบ่งเป็น ๒ ระยะ ดังนี้

ระยะที่ ๑ การเริ่มต้นและการพัฒนา

๑.กำหนดนโยบายหรือแนวทางในการบริหารความเสี่ยงของเทศบาลตำบลก้อ

๒.ระบุปัจจัยเสี่ยงและประเมินโอกาสผลกระทบจากปัจจัยเสี่ยง

๓.วิเคราะห์และจัดลำดับความสำคัญของปัจจัยเสี่ยงจากการดำเนินงาน

๔.จัดทำแผนบริหารความเสี่ยงของปัจจัยเสี่ยงที่อยู่ในระดับสูงและสูงมากรวมทั้งปัจจัยเสี่ยงที่อยู่ในระดับปานกลางที่มีนัยสำคัญ

๕.สื่อสารทำความเข้าใจเกี่ยวกับแผนบริหารความเสี่ยงให้ผู้ปฏิบัติงานของเทศบาลตำบลก้อรับทราบและสามารถนำไปปฏิบัติได้

๖.รายงานความก้าวหน้าของการดำเนินงานแผนบริหารจัดการความเสี่ยง

๗.รายงานสรุปประเมินผลความสำเร็จของการดำเนินการตามแผนบริหารจัดการความเสี่ยง

ระยะที่ ๒ การพัฒนาสู่ความยั่งยืน

๑.ทบทวนแผนบริหารจัดการความเสี่ยงในปีที่ผ่านมา

๒.พัฒนากระบวนการบริหารความเสี่ยงสำหรับความเสี่ยงแต่ละประเภท

๓.ผลักดันให้มีการบริหารความเสี่ยงทั่วทั้งองค์กร

๔.พัฒนาขีดความสามารถบุคลากรในการดำเนินงานตามกระบวนการบริหารจัดการความเสี่ยง

๑.๒ กลไกการบริหารจัดการความเสี่ยง ประกอบด้วย

๑) **ผู้บริหารท้องถิ่น** มีหน้าที่แต่งตั้งคณะทำงานบริหารจัดการความเสี่ยง ส่งเสริม ให้มีการบริหารจัดการความเสี่ยงอย่างมีประสิทธิภาพและเหมาะสมรวมทั้งพิจารณาให้ความเห็นชอบหรืออนุมัติแผนการบริหารความเสี่ยงเพื่อนำไปปฏิบัติต่อไป

๒**) คณะทำงานบริหารจัดการความเสี่ยง** มีหน้าที่ดำเนินการให้มีระบบการบริหาร จัดการความเสี่ยง จัดทำแผนบริหารความเสี่ยงรายงานและประเมินผลการดำเนินงานตามแผนการบริหาร จัดการความเสี่ยง รวมทั้งทบทวนแผนการบริหารความเสี่ยงเพื่อปรับปรุงการดำเนินงานต่อไปในอนาคต

๓) **ผู้ปฏิบัติงาน** หรือเจ้าหน้าที่กอง ฝ่ายของเทศบาลตำบลก้อมีหน้าที่สนับสนุนข้อมูลที่เกี่ยวข้องให้กับคณะทำงานบริหารจัดการความเสี่ยงและให้ความร่วมมือในการปฏิบัติงานตามแผนบริหารจัดการความเสี่ยง

กลไกการบริหารความเสี่ยง

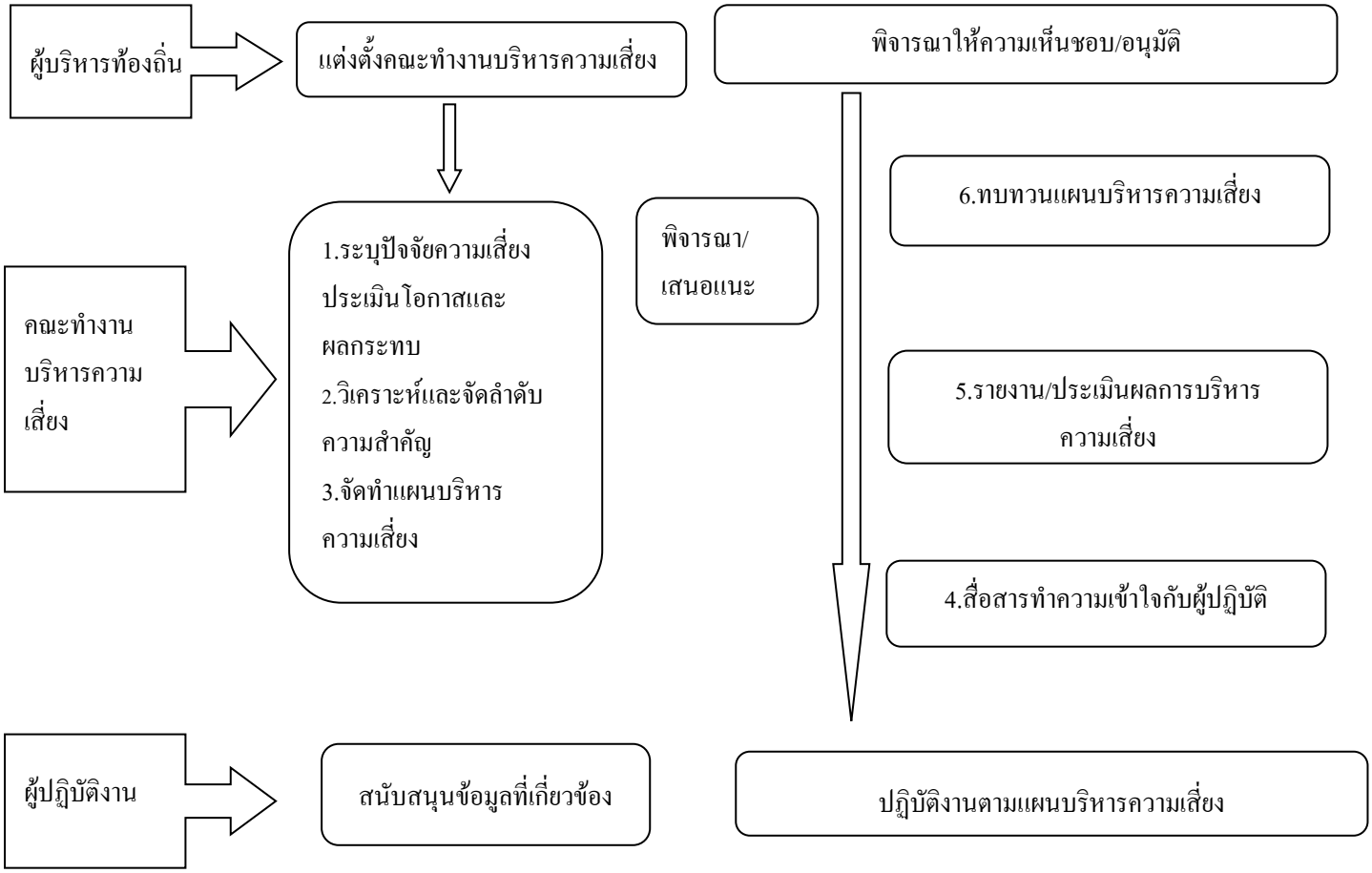

โครงสร้างการบริหารความเสี่ยง

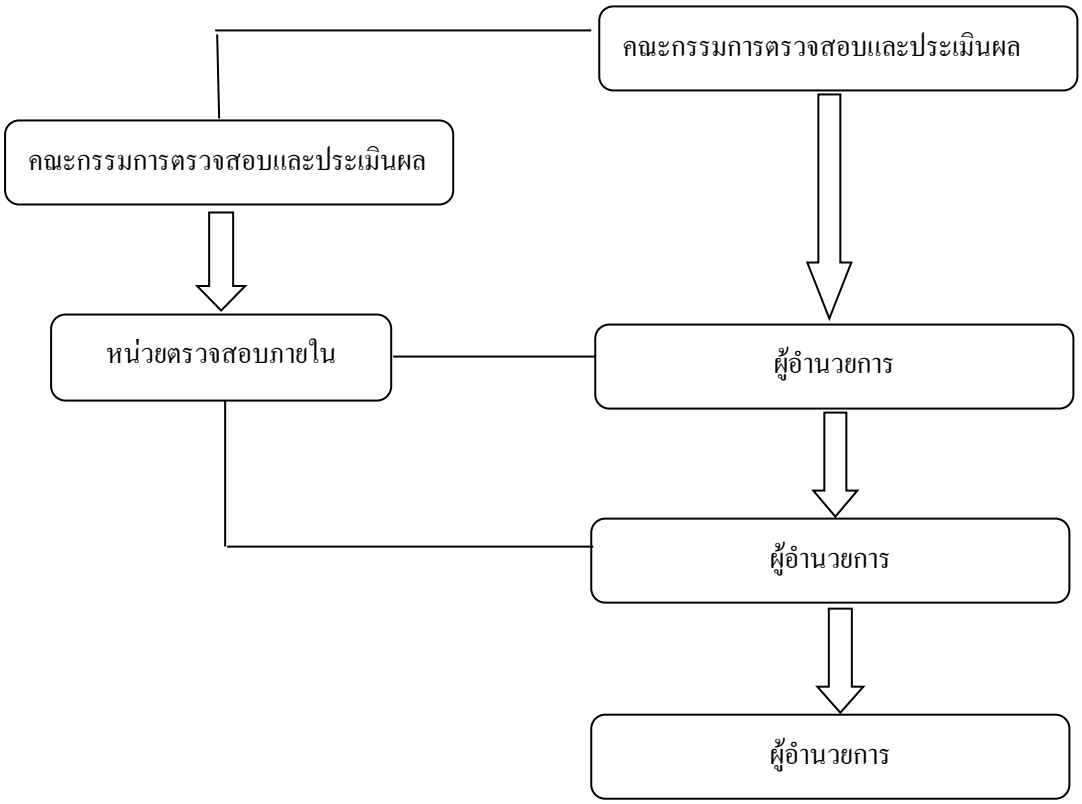

หน้าที่ความรับผิดชอบตามโครงสร้าง

โครงสร้างการบริหารจัดการความเสี่ยง ประกอบด้วย การกำกับดูแล การตัดสินใจการจัดทำ แผนการดำเนินการ การติดตามประเมินผล และการสอบทาน ซึ่งในแต่ละองค์ประกอบมีอำนาจ หน้าที่ดังนี้

๓.๒.๑ คณะกรรมการบริหารจัดการความเสี่ยง

๑) ส่งเสริมให้มีการดำเนินงานบริหารจัดการความเสี่ยงของเทศบาลตำบลก้อ

๒) ให้ความเห็นชอบและให้ข้อเสนอแนะต่อระบบและแผนการบริหารจัดการความเสี่ยง

๓) รับทราบผลการบริหารความเสี่ยงและเสนอแนะแนวทางการพัฒนา

๓.๒.๒ คณะกรรมการตรวจสอบและประเมิน

๑) ส่งเสริมและสนับสนุนให้การบริหารความเสี่ยงเป็นส่วนหนึ่งของการดำเนินงานเพื่อเพิ่มมูลค่าให้กับองค์การ

๒) รับทราบผลการบริหารความเสี่ยงและให้ข้อเสนอแนะเพื่อพัฒนาระบบการบริหารความเสี่ยง ของเทศบาลตำบลก้อ

๓) กำกับดูแลการพัฒนาและการปฏิบัติตามกรอบการบริหารจัดการความเสี่ยง

๓.๒.๓ ผู้บริหารท้องถิ่น

๑) แต่งตั้งคณะทำงานบริหารจัดการความเสี่ยง

๒) ส่งเสริมและติดตามให้มีการบริหารความเสี่ยงอย่างมีประสิทธิภาพและเหมาะสม

๓) พิจารณาให้ความเห็นชอบและอนุมัติแผนการบริหารจัดการความเสี่ยง

๔) พิจารณาผลการบริหารความเสี่ยงและเสนอแนะแนวทางการพัฒนา

๓.๒.๔ หน่วยตรวจสอบภายใน

๑) สอบทานกระบวนการบริหารจัดการความเสี่ยง

๒) นำเสนอผลการบริหารความเสี่ยงให้คณะอนุกรรมการตรวจสอบและประเมินรับทราบและให้ข้อเสนอแนะ

๓.๒.๕ คณะทำงานบริหารจัดการความเสี่ยง

๑) จัดให้มีระบบและกระบวนการบริหารความเสี่ยงที่เป็นระบบมาตรฐานเดียวกันทั้งองค์กร

๒) ดำเนินการตามกระบวนการบริหารจัดการความเสี่ยงและการปฏิบัติตามมาตรการลดและควบคุมความเสี่ยง

๓) รายงานและติดตามผลการดำเนินงานตามแผนการบริหารความเสี่ยงที่สำคัญเสนอต่อผู้บริหารท้องถิ่นเพื่อพิจารณา

๓.๒.๖ เจ้าหน้าที่กอง/ฝ่าย

๑) สนับสนุนข้อมูลที่เกี่ยวข้องให้กับคณะทำงานบริหารจัดการความเสี่ยง

๒) ให้ความร่วมมือในการปฏิบัติงานตามแผนบริหารจัดการความเสี่ยง

๓.๓ คณะทำงานบริหารจัดการความเสี่ยง

เทศบาลตำบลก้อได้มีการแต่งตั้งคณะทำงานบริหารจัดการความเสี่ยงตามคำสั่งเทศบาลตำบลก้อ ที่ ๒๗๔ /๒๕๖๕ ลงวันที่ ๓ ตุลาคม ๒๕๖๕ โดยมีองค์ประกอบและอำนาจหน้าที่ดังต่อไปนี้

๑. ปลัดเทศบาลตำบลก้อ	ประธานกรรมการ
๒. หัวหน้าสำนักปลัด	กรรมการ
๓. ผู้อำนวยการกองคลัง	กรรมการ
๔. ผู้อำนวยการกองช่าง	กรรมการ
๕. ผู้อำนวยการกองสวัสดิการ	กรรมการ
๖. ผู้อำนวยการกองยุทธศาสตร์และงบประมาณ	กรรมการ
๖.นักวิเคราะห์นโยบายและแผนปฏิบัติการ	กรรมการและเลขานุการ

มีอำนาจหน้าที่ ดังนี้

๑. จัดทำแผนบริหารความเสี่ยงของเทศบาลตำบลก้อ

๒. ติดตาม ประเมินผล ให้ข้อเสนอแนะและปรับปรุงแผนการบริหารความเสี่ยง

๓. ประเมินความเสี่ยงของเทศบาลตำบลก้อ ตามองค์ประกอบการควบคุมภายใน

๔. จัดทำรายงานผลตามแผนการบริหารจัดการความเสี่ยง

๕. พิจารณาทบทวนแผนการบริหารจัดการความเสี่ยง

บทที่ ๔

กระบวนการบริหารจัดการความเสี่ยง

ความหมายของการบริหารความเสี่ยง

แนวคิดการบริหารความเสี่ยง (Concept of Management) หมายถึง การดำเนินงานภายใต้ยุทธศาสตร์และแผนปฏิบัติงานที่กำหนดไว้ อาจต้องเผชิญกับปัญหาอุปสรรคในการดำเนินงาน ซึ่งการที่จะบรรลุเป้าหมายและวัตถุประสงค์ได้นั้น ขึ้นอยู่กับปัจจัยทั้งภายในและภายนอก ซึ่งถือเป็นความเสี่ยงทั้งนั้น โดยผลกระทบจะมากหรือน้อยเพียงใดขึ้นอยู่กับโอกาสและความรุนแรงของปัจจัยหรือเหตุการณ์ต่างๆ ที่เกี่ยวข้องหรือเผชิญอยู่ ดังนั้น แนวคิดในการบริหารความเสี่ยงและการควบคุมภายในจึงได้ถูกนำมาใช้ในการเตรียมการเพื่อป้องกัน “ปัญหา” จาก “ปัจจัยเสี่ยง” ที่อาจเกิดขึ้น ซึ่งจะมีผลกระทบต่อวัตถุประสงค์และเป้าหมายเชิงกลยุทธ์ขององค์กรโดยรวม

การบริหารความเสี่ยงทั่วทั้งองค์กร (Enterprise Risk Management : ERM) หมายถึง การบริหารความเสี่ยงโดยประสานโครงสร้างองค์กร กระบวนการ/กิจกรรม ตามภารกิจและวัฒนธรรมองค์กรเข้าด้วยกัน โดยมีลักษณะที่สำคัญ ได้แก่

๑. การผสมผสานและเป็นส่วนหนึ่งขององค์กร โดยการบริหารความเสี่ยงควรสอดคล้องกับภารกิจและพันธกิจ แผนยุทธศาสตร์ แผนปฏิบัติการ วัตถุประสงค์ การตัดสินใจและสามารถนำไปใช้กับองค์ประกอบอื่นๆ ในการบริหารองค์กร

๒. การพิจารณาความเสี่ยงทั้งหมด โดยครอบคลุมความเสี่ยงทั่วทั้งองค์กร ทั้งระดับโครงการระดับหน่วยงานย่อย และระดับองค์กรในปัจจัยเสี่ยงด้านต่างๆ ได้แก่ ความเสี่ยงเกี่ยวกับกลยุทธ์ การดำเนินงานการเงิน และการปฏิบัติตามกฎหมาย ซึ่งความเสี่ยงเหล่านี้อาจทำให้เกิดความเสียหาย ความไม่แน่นอนและโอกาส รวมถึงการมีผลกระทบต่อวัตถุประสงค์และความต้องของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย

๓. การมีความคิดแบบมองไปข้างหน้า โดยบ่งชี้ความเสี่ยงอะไรที่อาจจะเกิดขึ้นบ้างและหากเกิดขึ้นจริงจะมีผลกระทบอย่างไรต่อวัตถุประสงค์เพื่อให้องค์กรได้มีการเตรียมการบริหารจัดการความเสี่ยง

๔. การได้รับการสนับสนุนและมีส่วนร่วมโดยทุกคนในองค์กรตั้งแต่ระดับคณะกรรมการผู้บริหารระดับสูงและบุคลากรทุกคนมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการความเสี่ยง

พื้นฐานของการบริหารจัดการความเสี่ยงที่ดีขององค์กร ควรมีองค์ประกอบของการบริหารจัดการความเสี่ยงครบถ้วน โดยจะเป็นกระบวนการที่ดำเนินการอย่างต่อเนื่องและควรถูกปลูกฝังรวมกับกิจกรรมปกติขององค์กร เพื่อให้องค์กรสามารถดำเนินการตามกลยุทธ์ที่กำหนดและบรรลุวัตถุประสงค์ที่องค์กรต้องการได้

ความเสี่ยง (Risk) หมายถึง เหตุการณ์ที่มีความไม่แน่นอนซึ่งหากเกิดขึ้นจะมีผลกระทบในเชิงลบต่อการบรรลุวัตถุประสงค์หรือเป้าหมายขององค์กร ดังนั้น องค์กรจึงควรดำเนินการเพื่อหลีกเลี่ยงหรือลดเหตุการณ์ที่อาจก่อให้เกิดความเสียหาย แต่สามารถบ่งชี้เหตุการณ์ที่เป็นโอกาสในการเพิ่มคุณค่าให้กับองค์กร สิ่งที่ผู้บริหารและผู้เกี่ยวข้องให้ความสำคัญ คือ การบริหารจัดการความเสี่ยงให้อยู่ในระดับความเสี่ยงที่ยอมรับได้ ขณะเดียวกันหากองค์กรพัฒนาระบบบริหารจัดการความเสี่ยงทั่วทั้งองค์กรให้เกิดการบูรณาการกับทุกกิจกรรมดำเนินงานขององค์กรได้ ก็จะสามารถใช้โอกาสของความเสี่ยงดังกล่าว เพื่อเพิ่มคุณค่าให้กับองค์กรและผู้มีส่วนได้ส่วนเสียอีกด้วย

ปัจจัยเสี่ยง (Risk Facter) หมายถึง ต้นเหตุ หรือสาเหตุที่มาของความเสี่ยงที่จะทำให้ไม่บรรลุวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ โดยต้องระบุได้ด้วยว่าเหตุการ์นั้นจะเกิดที่ไหน เมื่อใด เกิดขึ้นได้อย่างไร และทำไม ทั้งนี้ สาเหตุของความเสี่ยงที่ระบุควรเป็นสาเหตุที่แท้จริง เพื่อจะได้วิเคราะห์และกำหนดมาตรการลดความเสี่ยงในภายหลังได้อย่างถูกต้อง

กระบวนการบริหารความเสี่ยง (Risk Management Process) เป็นกระบวนการที่ใช้ในการระบุ วิเคราะห์ ประเมิน และจัดระดับความเสี่ยงที่มีผลกระทบต่อการบรรลุวัตถุประสงค์ของกระบวนการทำงานของหน่วยงานหรือขององค์กร รวมทั้งการบริหารจัดการความเสี่ยงโดยกำหนดแนวทางการควบคุมเพื่อป้องกันหรือลดความเสี่ยงให้อยู่ในระดับที่ยอมรับได้ ซึ่งกระบวนการดังกล่าวนี้จะสำเร็จได้ต้องมีการสื่อสารให้คนในองค์กรมีความรู้ ความเข้าใจเรื่องการบริหารความเสี่ยงในทิศทางเดียวกัน ตลอดจนควรมีการจัดทำระบบสารสนเทศเพื่อใช้ในการวิเคราะห์ประเมินความเสี่ยง

การประเมินความเสี่ยง (Risk Assessment) หมายถึง กระบวนการที่ใช้ในการระบุวิเคราะห์ความเสี่ยงและจัดลำดับความเสี่ยง โดยประเมินจากโอกาสที่จะเกิด (Likelihood) และผลกระทบ (Impact)

โอกาสที่จะเกิด (Likelihood) หมายถึง ความถี่หรือโอกาสที่จะเกิดความเสี่ยง

ผลกระทบ (Impact) หมายถึง ขนาดของความรุนแรงของความเสียหายที่จะเกิดขึ้นหากเกิดเหตุการณ์ความเสี่ยง

ระดับของความเสี่ยง (Degree of Risk) หมายถึง สถานะของความเสี่ยงที่ได้จากการประเมินโอกาสและผลกระทบของแต่ละปัจจัยเสี่ยง แบ่งเป็น ๕ ระดับ คือ สูงมาก สูง ปานกลาง ต่ำ และต่ำมาก

การบริหารความเสี่ยง/การจัดการความเสี่ยง (Risk Management) หมายถึง กระบวนการที่ใช้ในการบริหารจัดการให้โอกาสที่จะเกิดความเสี่ยงลดลง หรือผลกระทบของความเสียหายจากเหตุการณ์ความเสี่ยงลดลงอยู่ในระดับที่องค์กรยอมรับได้ ซึ่งการจัดการความเสี่ยงมีหลายวิธี ดังนี้

(๑) การยอมรับความเสี่ยง (Retain Risk) เป็นการยอมรับให้ความเสี่ยงสามารถเกิดขึ้นได้ภายใต้ระดับความเสี่ยงที่สามารถยอมรับได้ โดยใช้วิธีการติดตามระดับความเสี่ยงตลอดระยะเวลาการปฏิบัติงานหรือใช้วิธีควบคุมปกติ ในขั้นตอนการปฏิบัติงานที่กำหนด ทั้งนี้ การยอมรับความเสี่ยงอาจเนื่องมาจากความเสี่ยงนั้นอยู่ในระดับต่ำมาก หรือวิธีการที่จะนำมาใช้ควบคุมความเสี่ยงมีต้นทุนสูงเมื่อเทียบกับความเสียหายที่อาจเกิดขึ้นจากความเสี่ยงนั้นไม่คุ้มค่าต่อการดำเนินการ

(๒) การลด/การควบคุมความเสี่ยง (Reduction Risk) เป็นการดำเนินการเพิ่มเติมหรือควบคุมโอกาสที่อาจเกิดขึ้นหรือขนาดของผลกระทบจากความเสี่ยงให้อยู่ในระดับที่กำหนดซึ่งเป็นระดับพื้นที่สามารถยอมรับได้ ประกอบด้วย

- กิจกรรมเพื่อลดผลกระทบจากความเสี่ยง เช่น การจัดซื้ออุปกรณ์ เพื่อป้องกันอันตรายจากการทำงานหรือการจัดหาอุปกรณ์เพิ่มเติมจากเดิม การจัดทำแผนฉุกเฉิน เป็นต้น
- กิจกรรมเพื่อลดโอกาสการเกิดขึ้นของความเสี่ยง เช่น การปรับปรุง แก้ไข กระบวนงานการจัดทำมาตรฐานความปลอดภัย เป็นต้น

(๓) การโอนความเสี่ยง หรือกระจายความเสี่ยง (Transfer Risk) เป็นวิธีการร่วมมือหรือแบ่งความรับผิดชอบให้กับผู้อื่นในการจัดการความเสี่ยง เช่น การจ้างบุคคลภายนอกที่มีความสามารถหรือความชำนาญในเรื่องต่างๆ เหล่านั้นดำเนินการแทน (Outsource) เป็นต้น

(๔) การยกเลิก/หลีกเลี่ยงความเสี่ยง (Avoid Risk) เป็นการจัดการความเสี่ยงที่อยู่ในระดับสูงมากและหน่วยงานไม่อาจยอมรับได้ จึงตัดสินใจยกเลิกโครงการ/กิจกรรมนั้นไป

การควบคุม (Control) หมายถึง นโยบาย แนวทาง หรือขั้นตอนปฏิบัติต่างๆ ซึ่งกระทำเพื่อลดความเสี่ยง และทำให้การดำเนินการบรรลุวัตถุประสงค์ แบ่งได้ ๔ ประเภท คือ

(๑) การควบคุมเพื่อป้องกัน (Preventive Control) เป็นวิธีการควบคุมที่กำหนดขึ้นเพื่อป้องกันไม่ให้เกิดความเสียหายและข้อผิดพลาดตั้งแต่แรก เช่น การอนุมัติ การจัดโครงสร้างองค์กร การแบ่งแยกหน้าที่ การควบคุมการเข้าถึงเอกสาร ข้อมูล ทรัพย์สิน ฯลฯ

(๒) การควบคุมเพื่อให้ตรวจสอบ (Detective Control) เป็นวิธีการควบคุมที่กำหนดขึ้นเพื่อค้นพบข้อผิดพลาดที่เกิดขึ้นแล้ว เช่น การสอบทาน การวิเคราะห์ การตรวจนับ การรายงานข้อบกพร่อง ฯลฯ

(๓) การควบคุมโดยการชี้แนะ (Directive Control) เป็นวิธีการควบคุมที่ส่งเสริมหรือกระตุ้นให้เกิดความสำเร็จตามวัตถุประสงค์ที่ต้องการ เช่น การให้รางวัลแก่ผู้มีผลงานดี ฯลฯ

(๔) การควบคุมเพื่อแก้ไข (Corrective Control) เป็นวิธีการควบคุมที่กำหนดขึ้นเพื่อแก้ไขข้อผิดพลาดที่เกิดขึ้นให้ถูกต้อง หรือเพื่อหาวิธีการแก้ไขไม่ให้เกิดข้อผิดพลาดซ้ำอีกในอนาคต เช่น การจัดเตรียมเครื่องมือดับเพลิงเพื่อช่วยลดความรุนแรงของความเสียหายให้น้อยลงหากเกิดไฟไหม้

องค์ประกอบของบริหารจัดการความเสี่ยง

การบริหารจัดการความเสี่ยง ประกอบด้วย ๘ องค์ประกอบ ที่มีความเกี่ยวข้องซึ่งกันและกัน ทั้งนี้ องค์ประกอบเหล่านี้เกิดจากการปฏิบัติงานร่วมกันของฝ่ายบริหาร ฝ่ายปฏิบัติงาน และฝ่ายสนับสนุนครอบคลุมทุกหน่วยงานในองค์กร ผสมผสานเข้ากับกลยุทธ์ในการบริหารจัดการ โดยมีความเชื่อมโยงกันในทุกระดับจากระดับองค์กรสู่ระดับฝ่ายดำเนินกิจกรรมและเป็นกระบวนการที่ดำเนินการอย่างต่อเนื่องภายในองค์กร องค์ประกอบการบริหารจัดการความเสี่ยง ได้แก่ สภาพแวดล้อมภายในองค์กร การกำหนดวัตถุประสงค์และเป้าหมาย การระบุเหตุการณ์ การประเมินความเสี่ยง การตอบสนองความเสี่ยง กิจกรรมควบคุม สารสนเทศและการสื่อสาร และการติดตามประเมินผล

๑. สภาพแวดล้อมภายในองค์กร (Internal Environment)

สภาพแวดล้อมภายในองค์กร เป็นพื้นฐานที่สำคัญในการกำหนดทิศทางกรอบการบริหารจัดการความเสี่ยงขององค์กร สภาพแวดล้อมมีอิทธิพลต่อการกำหนดกลยุทธ์และเป้าหมายขององค์กร การกำหนดกิจกรรม การบ่งชี้ ประเมินและการจัดการความเสี่ยง สภาพแวดล้อมภายในองค์กรประกอบด้วยหลายปัจจัย เช่น วัฒนธรรมองค์กร นโยบายของผู้บริหาร แนวทาง การปฏิบัติงานบุคลากร กระบวนการทำงาน ระบบสารสนเทศ ระเบียบ เป็นต้น

สภาพแวดล้อมภายในองค์กร ที่สนับสนุนการบริหารจัดการความเสี่ยงนั้นจะต้องมีวิธีการปฏิบัติที่มีความพิจารณาเพื่อให้องค์กรมีการสร้างสภาพแวดล้อมภายในองค์กรที่เหมาะสมกับการบริหารจัดการความเสี่ยง ผู้บริหารควรพิจารณาในรายละเอียด ดังต่อไปนี้

(๑.๑) การกำหนดค่าความเสี่ยงที่ยอมรับได้ (Risk Appetite)

ความเสี่ยงที่ยอมรับได้ (Risk Appetite) หมายถึง ประเภทและเกณฑ์องความเสี่ยงที่องค์กรจะยอมรับได้ เพื่อช่วยให้องค์กรบรรลุวิสัยทัศน์และภารกิจขององค์กรต้องสอดคล้องกับเป้าหมายขององค์กร โดยมิควรกำหนดในระดับที่ต่ำกว่าเป้าหมายที่องค์กรกำหนดไว้
ชัดเจน กำหนดเป็นมาตรฐานและมีการสื่อสารให้ทุกคนในองค์กรเกิดความเข้าใจที่ตรงกันในขั้นตอน

(๑.๒) กระบวนการบริหารความเสี่ยง (Risk Management Process)

องค์กรควรจัดให้มีกระบวนการบริหารจัดการความเสี่ยงที่เป็นมาตรฐานเดียวกัน และมีความสอดคล้องกัน เพื่อให้ทุกคนในองค์กรนำไปปฏิบัติได้ และควรทำเป็นลายลักษณ์อักษร โดยอาจอยู่ในรูปแบบคู่มือการบริหารความเสี่ยงก็ได้

(๑.๓) วัฒนธรรมองค์กรและการกำกับดูแลของคณะกรรมการและผู้บริหาร

องค์กรควรให้ความสำคัญกับการบริหารจัดการความเสี่ยง ควรจัดให้มีการบริหารจัดการความเสี่ยงทุกระดับอย่างทั่วถึงและต่อเนื่องจนเป็นวัฒนธรรมองค์กร กล่าวคือ ให้บุคลากรทุกคนมีส่วนร่วมและตระหนักถึงความสำคัญของการบริหารจัดการความเสี่ยง รวมทั้งให้มีการกำหนดเจ้าของความเสี่ยง (Risk Owner) ที่จะต้องดำเนินการรับผิดชอบในการจัดการความเสี่ยงนั้นๆ นอกจากนี้ ควรมีการกำหนดผู้รับผิดชอบหลักในการพัฒนา วางระบบ และติดตามการบริหารความเสี่ยงขององค์กร

๒. การกำหนดวัตถุประสงค์และเป้าหมาย (Objective Setting)

การกำหนดนโยบายเชิงวัตถุประสงค์และเป้าหมายของการบริหารจัดการความเสี่ยงภายในองค์กรจะต้องมีความสอดคล้องและเป็นไปในทิศทางเดียวกัน กล่าวคือ วัตถุประสงค์และเป้าหมายของการบริหารจัดการความเสี่ยงขององค์กรจะต้องสอดคล้องกับวิสัยทัศน์ พันธกิจ และทิศทางการดำเนินงานขององค์กรและวัตถุประสงค์หรือเป้าหมายของการบริหารจัดการความเสี่ยงของหน่วยงานย่อยจะต้องสอดคล้องกับพันธกิจ/หน้าที่/เป้าประสงค์ของหน่วยงานย่อย เพื่อให้วัตถุประสงค์ในภาพรวมบรรลุเป้าหมาย ทราบขอบเขตการดำเนินงานในแต่ละระดับและสามารถวิเคราะห์ความเสี่ยงที่จะเกิดขึ้นได้ครบถ้วน ดังนั้น วัตถุประสงค์จะต้องแสดงให้เห็นถึง “ผลลัพธ์” ที่องค์กรต้องการจะบรรลุ ไม่ใช่กล่าวถึง “กระบวนการ” ในการปฏิบัติงาน

การกำหนดนโยบายเชิงวัตถุประสงค์และเป้าหมายของการบริหารจัดการความเสี่ยงที่ชัดเจนช่วยให้การระบุและวิเคราะห์ความเสี่ยงที่จะเกิดขึ้นได้อย่างครบถ้วน ซึ่งวัตถุประสงค์องค์กรสามารถกำหนดได้ด้วยตัวชี้วัดและเป้าหมายขององค์กร แผนพัฒนาท้องถิ่น (พ.ศ.๒๕๖๖ – ๒๕๗๐) แผนปฏิบัติการของหน่วยงานและอาจมีวัตถุประสงค์อื่นๆ เพิ่มเติมให้ครบถ้วนสมบูรณ์มากขึ้นตามภารกิจหน้าที่ของหน่วยงาน

๓.การระบุเหตุการณ์ (Event Identification)

การระบุเหตุการณ์ที่มีความเสี่ยงเป็นการค้นหาความเสี่ยงและสาเหตุหรือปัจจัยของความเสี่ยงโดยพิจารณาจากปัจจัยต่างๆ ทั้งภายในและภายนอกที่ส่งผลกระทบต่อเป้าหมาย ผลลัพธ์ขององค์กรตามกรอบการบริหารจัดการความเสี่ยง ทั้งนี้ สาเหตุของความเสี่ยงที่ระบุควรเป็นสาเหตุที่แท้จริง เพื่อจะได้วิเคราะห์และกำหนดมาตรการลดความเสี่ยงในภายหลังได้อย่างถูกต้อง

ประเภทความเสี่ยง แบ่งออกเป็น ๔ ประเภท ดังนี้

๑. ความเสี่ยงด้านกลยุทธ์ (Strategic Risk : S) หมายถึง ความเสี่ยงที่เกิดจากกำหนดแผนกลยุทธ์และแผนดำเนินงานที่นำไปปฏิบัติไม่เหมาะสมหรือไม่สอดคล้องกับปัจจัยภายในและสภาพแวดล้อมภายนอก อันส่งผลกระทบต่อการบรรลุวิสัยทัศน์ พันธกิจ หรือสถานะขององค์กร แหล่งที่มาของความเสี่ยงด้านกลยุทธ์ สามารถจำแนกได้ ๒ ประเภท

ปัจจัยภายในองค์กร ได้แก่ ปัจจัยภายในที่องค์กรสามารถควบคุมได้ แต่สามารถส่งผลกระทบหรือเป็นอุปสรรคต่อการดำเนินการตามแผนกลยุทธ์เพื่อให้บรรลุเป้าหมาย ได้แก่ โครงสร้างองค์กร สภาพการเงิน กระบวนการ และวิธีปฏิบัติงาน ความเพียงพอของข้อมูลและเทคโนโลยีสำหรับการให้บริการ กฎหมายและระเบียบที่เกี่ยวข้องภายในองค์กร เป็นต้น

ปัจจัยภายนอกองค์กร เช่น นโยบายรัฐบาล หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง สภาวะการแข่งขัน สภาพสังคม เหตุการณ์ธรรมชาติ กฎระเบียบภายนอกองค์กร ปัจจัยทางเศรษฐกิจ ปัจจัยการเมือง เป็นต้น

๒. ความเสี่ยงด้านการดำเนินงาน (Operational Risk : O) หมายถึง ความเสี่ยงที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติงานของแต่ละกระบวนการหรือกิจกรรม ทั้งที่เกี่ยวกับอุปกรณ์และบุคลากรและรวมถึงความเสี่ยงที่เกี่ยวข้องกับการบริหารจัดการข้อมูลด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ และข้อมูลความรู้ต่างๆ ซึ่งส่งผลกระทบต่อประสิทธิผลและประสิทธิภาพในการดำเนินงาน

๓. ความเสี่ยงด้านการเงิน (Financial Risk : F) หมายถึง ความเสี่ยงที่เกี่ยวข้องกับการบริหารจัดการและการควบคุมทางการเงิน การตัดสินใจทางการเงิน รวมทั้งการบริหารงบประมาณโดยอาจเป็นความเสี่ยงที่เกิดจากปัจจัยภายใน (เช่น การจัดสรรงบประมาณ การจัดการสภาพคล่องของเงินทุน) หรือจากปัจจัยภายนอก (เช่น การเปลี่ยนแปลงของอัตราดอกเบี้ย การเปลี่ยนแปลงรัฐบาลหรือการเกิดโรค โควิดที่เราพบเจอในปัจจุบัน) ซึ่งส่งผลต่อสถานะทางการเงินและประสิทธิภาพของกระบวนการทำงานขององค์กร

๔. ความเสี่ยงด้านการปฏิบัติตามกฎหมาย/กฎระเบียบ (Compliance Risk : C) หมายถึง ความเสี่ยงที่เกิดจากการฝ่าฝืน หรือไม่สามารถปฏิบัติตามกฎหมาย กฎ ระเบียบ ข้อบังคับ ข้อกำหนดต่างๆ และรวมไปถึงกฎระเบียบหรือกฎหมายที่มีอยู่ไม่เหมาะสมจนเป็นอุปสรรคต่อการดำเนินงาน ซึ่งอาจส่งผลกระทบต่อชื่อเสียงและภาพลักษณ์ขององค์กร

๔. การประเมินความเสี่ยง (Risk Assessment)

เป้าหมายของการประเมินความเสี่ยง คือ การบ่งบอกค่าความรุนแรงของความเสี่ยง (หรือปัจจัยเสี่ยง) เพื่อกำหนดระดับความรุนแรงของความเสี่ยง (หรือปัจจัยเสี่ยง) แล้วนำไปสู่การจัดลำดับความเสี่ยงของความเสี่ยง การประเมินความเสี่ยงจะพิจารณาใน ๒ มิติ ได้แก่ โอกาสที่จะเกิด (Likelihood) และผลกระทบ (Impact) เพื่อประเมินว่าแต่ความเสี่ยงมีโอกาสที่จะเกิดมากน้อยเพียงใด และหากเกิดขึ้นแล้วส่งผลกระทบรุนแรงเพียงใด

โอกาสที่จะเกิด (Likelihood) หมายถึง ความเป็นไปได้ในรูปแบบต่างๆ เช่น ความถี่ ผลลัพธ์ รวมถึงโอกาสของการเกิดความเสียหายที่ความเสี่ยงอาจจะเกิดขึ้นและอาจมีผลกระทบต่อการบรรลุเป้าหมายและวัตถุประสงค์ นอกจากนี้ ยังอาจเป็นตัวชี้วัดนำของความเสี่ยงนั้น ทั้งนี้ การประเมินโอกาสที่

แต่ละความเสี่ยงจะเกิดขึ้น อาจพิจารณาจากสถิติการเกิดเหตุการณ์ในอดีตและปัจจุบัน (เช่น จำนวนการเกิดขึ้นตามสาเหตุของความเสี่ยง ความถี่ในการเกิดขึ้นของความเสี่ยง) อย่างไรก็ตาม การประเมินความเสี่ยงที่ไม่ได้เกิดขึ้นบ่อยในอดีตอาจทำได้ยาก

ดังนั้น จึงอาจต้องใช้การคาดการณ์ล่วงหน้าในอนาคต การวิเคราะห์ความเสี่ยงภายใต้สถานการณ์ที่เป็นไปได้ทั้งหมด (Scenario Analysis) การศึกษาข้อมูลเพิ่มเติมจากหน่วยงานอื่น หรือจากผู้เชี่ยวชาญ

ผลกระทบ (Impact) หมายถึง ความเสียหายที่จะเกิดขึ้นเมื่อความเสี่ยงเกิดขึ้น หรืออาจเป็นตัวชี้วัดของความเสี่ยงนั้น การประเมินผลกระทบเป็นการคาดการณ์มูลค่าของความรุนแรงและความเสียหาย โดยอาศัยปัจจัยประกอบหลายปัจจัย เช่น มูลค่าความสูญเสียในอดีต ขนาดของความสูญเสียที่หน่วยงานสามารถรองรับได้โดยไม่ทำให้เกิดการหยุดชะงัก การประเมินผลกระทบอาจพิจารณาตามประเภทของความเสี่ยง (ด้านกลยุทธ์ ด้านการดำเนินงาน ด้านการเงิน และด้านการปฏิบัติตามกฎระเบียบ)

ตัวอย่าง การพิจารณาโอกาสในการเกิดความเสี่ยง หน่วยงานอาจจัดระดับของการเกิดความเสี่ยงเป็น ๕ ระดับ ดังนี้

ระดับ	โอกาสที่จะเกิด	คำอธิบาย	
		เชิงคุณภาพ	เชิงปริมาณ
๕	สูงมาก	มีโอกาสในการเกิดความเสี่ยงสูงมาก	๕ ครั้ง/ปี
๔	สูง	มีโอกาสในการเกิดความเสี่ยงค่อนข้างสูงหรือบ่อยๆ	๔ ครั้ง/ปี
๓	ปานกลาง	มีโอกาสในการเกิดความเสี่ยงเป็นบางครั้ง	๓ ครั้ง/ปี
๒	น้อย	มีโอกาสในการเกิดความเสี่ยงนานๆ ครั้ง	๒ ครั้ง/ปี
๑	น้อยมาก	แทบไม่มีโอกาสในการเกิดความเสี่ยงเลย	๑ ครั้ง/ปี

ตัวอย่าง การพิจารณาความรุนแรงของผลกระทบที่เกิดจากความเสี่ยง หน่วยงานอาจจัดระดับความรุนแรงของผลกระทบ เป็น ๕ ระดับ ดังนี้

๑. กรณีความรุนแรงที่ส่งผลกระทบด้านกลยุทธ์

ระดับความรุนแรงผลกระทบของความเสี่ยง		
ระดับ	ผลกระทบ	คำอธิบาย
๕	สูงมาก	มีผลกระทบต่อเป้าหมายขององค์กรในระดับสูงมาก
๔	สูง	มีผลกระทบต่อเป้าหมายขององค์กรในระดับสูง
๓	ปานกลาง	มีผลกระทบต่อเป้าหมายบางอย่างขององค์กรบ้าง
๒	น้อย	มีผลกระทบต่อเป้าหมายขององค์กรเล็กน้อย
๑	น้อยมาก	แทบไม่มีผลกระทบต่อเป้าหมายขององค์กรเลย

๒.กรณีความรุนแรงที่ส่งผลกระทบด้านการดำเนินงาน

ระดับความรุนแรงผลกระทบของความเสี่ยง		
ระดับ	ผลกระทบ	คำอธิบาย
๕	สูงมาก	มีผลกระทบต่อกระบวนการและการทำงานรุนแรงมาก
๔	สูง	มีผลกระทบต่อกระบวนการและการทำงานขั้นรุนแรง
๓	ปานกลาง	มีการชะงักอย่างมีนัยสำคัญต่อการทำงาน
๒	น้อย	มีผลกระทบเล็กน้อยต่อการทำงาน
๑	น้อยมาก	ไม่มีการชะงักของกระบวนการทำงาน

๓.กรณีความรุนแรงที่ส่งผลกระทบด้านการเงิน

๓.๑ กรณีความรุนแรงที่สามารถวัดเป็นตัวเงินได้

ระดับความรุนแรงผลกระทบของความเสี่ยง		
ระดับ	**ผลกระทบ**	**คำอธิบาย**
๕	สูงมาก	มากกว่า ๑๐๐,๐๐๑ บาทขึ้นไป
๔	สูง	มากกว่า ๕๐,๐๐๑ บาท แต่ไม่เกิน ๑๐๐,๐๐๐ บาท
๓	ปานกลาง	มากกว่า ๑๐,๐๐๑ บาท แต่ไม่เกิน ๕๐,๐๐๐ บาท
๒	น้อย	มากกว่า ๕,๐๐๑ บาท แต่ไม่เกิน ๑๐,๐๐๐ บาท
๑	น้อยมาก	ไม่เกิน ๕,๐๐๐ บาท

๓.๒ กรณีความรุนแรงที่ไม่สามารถวัดเป็นตัวเงินได้

ระดับความรุนแรงผลกระทบของความเสี่ยง		
ระดับ	**ผลกระทบ**	**คำอธิบาย**
๕	สูงมาก	มีการสูญเสียทรัพย์สินอย่างมหันต์ มีการบาดเจ็บถึงขึ้นเสียชีวิต
๔	สูง	มีการสูญเสียทรัพย์สินมาก มีการบาดเจ็บสาหัสถึงขั้นพักงาน
๓	ปานกลาง	มีการสูญเสียทรัพย์สินมาก มีการบาดเจ็บสาหัสถึงขั้นหยุดงาน
๒	น้อย	มีการสูญเสียทรัพย์สินพอสมควร มีการบาดเจ็บรุนแรง
๑	น้อยมาก	มีการสูญเสียทรัพย์สินเล็กน้อย ไม่มีการบาดเจ็บรุนแรง

๔.กรณีความรุนแรงที่ส่งผลกระทบด้านการปฏิบัติงานตามกฎหมายและกฎระเบียบ

ระดับความรุนแรงผลกระทบของความเสี่ยง		
ระดับ	**ผลกระทบ**	**คำอธิบาย**
๕	สูงมาก	มีผลกระทบต่อเป้าหมายขององค์กรในระดับสูงมาก
๔	สูง	มีผลกระทบต่อเป้าหมายขององค์กรในระดับสูง
๓	ปานกลาง	มีผลกระทบต่อเป้าหมายบางอย่างขององค์กรบ้าง
๒	น้อย	มีผลกระทบต่อเป้าหมายขององค์กรเล็กน้อย
๑	น้อยมาก	แทบไม่มีผลกระทบต่อเป้าหมายขององค์กรเลย

การคำนวณระดับความเสี่ยงหรือการจัดลำดับความเสี่ยง

เป็นการประเมินระดับความรุนแรงของความเสี่ยง หลังจากที่เราได้ค่าระดับความเสี่ยงแล้วจะต้องนำมาจัดลำดับความรุนแรงของความเสี่ยงที่มีผลต่อการปฏิบัติงาน/โครงการ ที่หน่วยงานรับผิดชอบเพื่อกำหนดกิจกรรมการควบคุมแต่ละสาเหตุของความเสี่ยงที่สำคัญให้เหมาะสม โดยพิจารณาจากระดับความเสี่ยงที่เกิดจากความสัมพันธ์ระหว่างโอกาสที่จะเกิดความเสี่ยงและผลกระทบของความเสี่ยงที่ประเมินได้ตามตารางวิเคราะห์ความเสี่ยง โดยจัดเรียงลำดับจากระดับสูงมาก สูง ปานกลาง ต่ำ และเลือกความเสี่ยงสูงและสูงมาก มาจัดทำแผนบริหารความเสี่ยง โดยกำหนดเกณฑ์ในการพิจารณา

ระดับความเสี่ยง	ระดับคะแนนความเสี่ยง	แทนด้วยแถบสี	คำอธิบายการบริหารความเสี่ยง
สูงมาก	๑๖ – ๒๕ (สีแดง)		ระดับความเสี่ยงที่เกินระดับความเสี่ยงที่องค์กรยอมรับได้อย่างมาก ต้องบริหารความเสี่ยงเร่งด่วน
สูง	๙ – ๑๕ (สีส้ม)		ระดับที่ไม่สามารถยอมรับได้ จำเป็นต้องจัดการความเสี่ยงให้อยู่ในระดับที่ยอมรับได้
ปานกลาง	๕ – ๘ (สีเหลือง)		ระดับที่ยอมรับได้ แต่ต้องมีการเฝ้าระวัง อาจมีการปรับปรุง การควบคุมภายในให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น
ต่ำ	๑ – ๔ (สีเขียว)		ระดับที่ยอมรับได้ ไม่ต้องบริหารความเสี่ยง

ระดับของความเสี่ยงที่เกิดจากความสัมพันธ์ระหว่างโอกาสที่จะเกิดความเสี่ยง (Likelihood) และผลกระทบของความเสี่ยง (Impact) ที่ประเมินได้ จะนำมาจัดเรียงลำดับจากระดับสูงมาก สูง ปานกลาง ต่ำ ในรูปแบบของแผนภูมิความเสี่ยง (Risk Profile)

Risk Assessment Matrix			โอกาสเกิด/ความเป็นไปได้ (Likelihood)				
			น้อยมาก	น้อย	ปานกลาง	สูง	สูงมาก
			๑	๒	๓	๔	๕
ผลกระทบ/ความรุนแรง (Impact)	สูงมาก	๕	๕	๑๐	๑๕	๒๐	๒๕
	สูง	๔	๔	๘	๑๒	๑๖	๒๐
	ปานกลาง	๓	๓	๖	๙	๑๒	๑๕
	น้อย	๒	๒	๔	๖	๘	๑๐
	น้อยกว่า	๑	๑	๒	๓	๔	๕

**** ค่าความเสี่ยง = ค่าระดับของโอกาสที่จะเกิด x ค่าระดับของผลกระทบ**

๕.การตอบสนองความเสี่ยง (Risk Response) เป็นการกำหนดแนวทางตอบสนองความเสี่ยงหรือกลยุทธ์ในการจัดการความเสี่ยง (Risk Management) หลังจากผู้ประเมินได้ผลการจัดระดับความรุนแรงของความเสี่ยงแล้ว ผู้ประเมินจะต้องประเมินวิธีการจัดการความเสี่ยงที่สามารถนำไปปฏิบัติได้ และผลของการจัดการจะต้องคำนึงถึงความเสี่ยงที่ยอมรับได้ และต้นทุนที่เกิดขึ้นเปรียบเทียบกับผลประโยชน์ที่จะได้รับเพื่อให้การบริหารจัดการความเสี่ยงมีประสิทธิผล ผู้ประเมินอาจต้องเลือกวิธีการจัดการอย่างใดอย่างหนึ่งหรือหลายวิธีรวมกัน เพื่อลดระดับโอกาสที่อาจเกิดขึ้นและผลกระทบของเหตุการณ์ให้อยู่ในช่วงที่องค์กรสามารถยอมรับได้ ซึ่งมีหลายวิธีและสามารถปรับเปลี่ยนให้เหมาะสมกับสถานการณ์ ขึ้นอยู่กับดุลยพินิจของผู้รับผิดชอบ กลยุทธ์ในการตอบสนองหรือการจัดการความเสี่ยง มี ๔ กลยุทธ์ ดังนี้

๑.๑ การหลีกเลี่ยงความเสี่ยง คือ การจัดการกับความเสี่ยงที่อยู่ในระดับสูงมาก และไม่อาจยอมรับได้ จึงตัดสินใจยกเลิกโครงการ/กิจกรรมที่จะก่อให้เกิดความเสี่ยงนั้น

๑.๒ การลด หรือควบคุมความเสี่ยง (มีแผนควบคุมความเสี่ยง) คือ ความเสี่ยงที่มีค่าโอกาสและผลกระทบอยู่ในระดับสูงและจะต้องกำหนดแผนในการควบคุมความเสี่ยงเพื่อลดหรือควบคุมความเสี่ยงให้ลดลงให้อยู่ในระดับที่ยอมรับได้

๑.๓ การถ่ายโอนความเสี่ยงหรือกระจายความเสี่ยง คือ ความเสี่ยงที่มีค่าโอกาสและผลกระทบอยู่ในระดับสูงมาก จนหน่วยงานไม่สามารถบริหารจัดการความเสี่ยงได้ จึงยกภาระในการเผชิญเหตุการณ์ที่เป็นความเสี่ยงและการจัดการกับความเสี่ยงให้ผู้อื่น มิได้เป็นการลดความเสี่ยงที่จะเกิดขึ้น แต่เป็นการรับประกันว่าเมื่อเกิดความเสียหายแล้วองค์กรจะได้รับการชดใช้จากผู้อื่น เช่น การทำประกัน (Insurance) คือ การจ่ายเงินเพื่อป้องกันตนเองและสินทรัพย์จากเหตุการณ์ที่ไม่คาดคิด เช่น การทำประกันรถยนต์ส่วนกลาง การจัดจ้างหน่วยงานเอกชนให้ดำเนินการแทน หรือการค้ำประกันสินค้าที่ต้องการในการจัดหา เป็นต้น

๑.๔ การยอมรับความเสี่ยง (มีมาตรการติดตาม) คือ ความเสี่ยงที่มีค่าโอกาสและผลกระทบอยู่ในระดับปานกลาง เป็นความเสี่ยงที่มีต้นทุนในการจัดการความเสี่ยงสูงกว่าประโยชน์ที่จะได้รับ จึงต้องยอมรับความเสี่ยงและหามาตรการติดตามอย่างใกล้ชิดเพื่อรองรับผลที่จะเกิดขึ้น

การจัดทำแผนบริหารจัดการความเสี่ยง

เพื่อให้การบริหารแผนบริหารจัดการความเสี่ยงเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพทั้งระดับหน่วยงานย่อยและระดับองค์กร แผนบริหารจัดการความเสี่ยง ควรมีองค์ประกอบในลักษณะเดียวกับแผนปฏิบัติการ (Action Plan) คือ มาตรการ/กิจกรรมการบริหารจัดการความเสี่ยง กำหนดระยะเวลาดำเนินการของกิจกรรมและผู้รับผิดชอบ เมื่อดำเนินการจัดทำแผนบริหารจัดการความเสี่ยงเรียบร้อยแล้ว จำเป็นที่จะต้องมีการสื่อสารแผนบริหารจัดการความเสี่ยงขององค์กรให้บุคลากรทั้งหมดทราบและเข้าใจสอดคล้องกันในหลักการของการบริหารจัดการความเสี่ยงองค์กร รวมทั้งสนับสนุนร่วมดำเนินการกิจกรรมต่างๆ ที่เกี่ยวข้องได้อย่างมีประสิทธิภาพ บรรลุผลสำเร็จตามที่ต้องการ

การกำหนดแผนบริหารจัดการความเสี่ยงที่มีประสิทธิภาพ จะต้องกำหนดให้ครอบคลุมทุกสาเหตุของความเสี่ยง

องค์กรมีการดำเนินงานด้านการบริหารจัดการความเสี่ยง ซึ่งมีวัตถุประสงค์/เป้าหมายร่วมกัน คือ ควบคุมและลดความเสี่ยงให้อยู่ในระดับที่ยอมรับได้

การบริหารจัดการความเสี่ยง เป็นกระบวนการที่ได้รับการออกแบบให้สามารถบ่งชี้เหตุการณ์ที่อาจจะเกิดขึ้นและมีผลกระทบต่อองค์กร เพื่อสามารถจัดการความเสี่ยงให้อยู่ในระดับที่องค์กรยอมรับได้ เมื่อบริหารจัดการความเสี่ยงให้ลดลงอยู่ในระดับที่องค์กรยอมรับได้แล้ว ความเสี่ยงนั้นจะถูกส่งต่อไปยังกระบวนการดำเนินงานปกติ ในทางกลับกันความเสี่ยงที่ไม่สามารถควบคุมได้ด้วยกระบวนการดำเนินงานปกติความเสี่ยงนั้นจะถูกส่งต่อไปสู่กระบวนการบริหารจัดการความเสี่ยง

๖.กิจกรรมควบคุม (Control Activities)

กิจกรรมการควบคุม คือ นโยบายและกระบวนการปฏิบัติ เพื่อให้มั่นใจว่าได้มีการจัดการความเสี่ยงให้อยู่ในระดับที่สามารถยอมรับได้ เพื่อป้องกันไม่ให้เกิดผลกระทบต่อเป้าหมายขององค์กร เนื่องจากแต่ละองค์กรมีการกำหนดวัตถุประสงค์และเทคนิคการนำไปปฏิบัติเป็นของเฉพาะองค์กร ดังนั้นกิจกรรมการควบคุมจึงมีความแตกต่างกัน ซึ่งอาจแบ่งได้เป็น ๔ ประเภท ดังนี้

(๑) การควบคุมเพื่อป้องกัน (Preventive Control) เป็นวิธีการควบคุมที่กำหนดขึ้น เพื่อป้องกันไม่ให้เกิดความเสียหายและข้อผิดพลาดตั้งแต่แรก เช่น การอนุมัติ การจัดโครงสร้างองค์กร การแบ่งแยกหน้าที่ การควบคุมการเข้าถึงเอกสาร ข้อมูล ทรัพย์สิน ฯลฯ

(๒) การควบคุมโดยการชี้แนะ (Directive Control) เป็นวิธีการควบคุมที่ส่งเสริมหรือกระตุ้นให้เกิดความสำเร็จตามวัตถุประสงค์ที่ต้องการ เช่น การให้รางวัลแก่ผู้มีผลงานดี ฯลฯ

(๓) การควบคุมเพื่อให้ตรวจสอบ (Directive Control) เป็นวิธีการควบคุมที่ส่งเสริมหรือกระตุ้นให้เกิดความสำเร็จตามวัตถุประสงค์ที่ต้องการ เช่น การให้รางวัลแก่ผู้มีผลงานดี ฯลฯ

(๔) การควบคุมเพื่อแก้ไข (Corrective Control) เป็นวิธีการควบคุมที่กำหนดขึ้นเพื่อแก้ไขข้อผิดพลาดที่เกิดขึ้นให้ถูกต้อง หรือเพื่อหาวิธีการแก้ไขไม่ให้เกิดข้อผิดพลาดซ้ำอีกในอนาคต เช่น การจัดเตรียมเครื่องมือดับเพลิงเพื่อช่วยลดความรุนแรงของความเสียหายให้น้อยลงหากเกิดไฟไหม้

ทั้งนี้ ในการดำเนินการควบคุมต้องคำนึงถึงความคุ้มค่าในด้านค่าใช้จ่ายและต้นทุนกับผลประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับด้วย โดยกิจกรรมการควบคุม ควรมีองค์ประกอบ ดังนี้

(๑) วิธีการดำเนินงาน (ขั้นตอน, กระบวนการ)

(๒) การกำหนดบุคลากรภายในองค์กรเพื่อรับผิดชอบการควบคุมนั้น ซึ่งควรมีความรับผิดชอบ ดังนี้

- พิจารณาประสิทธิผลของการจัดการความเสี่ยงที่ได้ดำเนินการอยู่ในปัจจุบัน
- พิจารณาการปฏิบัติเพิ่มเติมที่จำเป็น เพื่อเพิ่มประสิทธิผลของการจัดการความเสี่ยง

(๓) กำหนดระยะเวลาแล้วเสร็จของงาน

๗. สารสนเทศและการสื่อสาร (Information and Communication)

องค์กรควรกำหนดให้มีสารสนเทศและการสื่อสารที่สนับสนุนการบริหารจัดการความเสี่ยง ข้อมูลสารสนเทศที่เกี่ยวข้องกับองค์กรทั้งจากแหล่งข้อมูลภายในองค์กรและภายนอกองค์กรควรต้องได้รับการบันทึกและสื่อสารอย่างเหมาะสม โดยเฉพาะข้อมูลสนับสนุนที่มีความสำคัญเกี่ยวกับการบ่งชี้ ประเมิน และการตอบสนองต่อความเสี่ยงเพื่อให้องค์กรสามารถตอบสนองต่อความเสี่ยงได้อย่างรวดเร็วและมีประสิทธิภาพ เนื่องจากความตระหนักในความเสี่ยงและการสื่อสารที่มีประสิทธิผลเป็นปัจจัยสำคัญประการหนึ่งของความสำเร็จในการบริหารจัดการความเสี่ยงขององค์กร การสื่อสารที่ไม่เพียงพอหรือขาดประสิทธิผลจะทำให้เกิดความล้มเหลวในการสร้างการยอมรับนโยบายและกรอบการบริหารจัดการความเสี่ยง ผู้บริหารจึงควรมีการวางแนวทางการสร้างความตระหนักเรื่องความเสี่ยงให้กับองค์กร เช่น อาจมีการจัดแถลงการณ์ที่ชัดเจนเกี่ยวกับนโยบายการบริหารจัดการความเสี่ยงขององค์กร และการมอบหมายอำนาจหน้าที่ที่ชัดเจน การสื่อสารเกี่ยวกับกระบวนการและวิธีการปฏิบัติงานที่ควรจะสอดคล้องและเสริมสร้างวัฒนธรรมที่พึงประสงค์ในกระบวนการสื่อสารควรจะสื่อถึงเรื่อง ดังต่อไปนี้

๑. ความสำคัญและความจำเป็นของการบริหารจัดการความเสี่ยงขององค์กรที่มีประสิทธิผล

๒. วัตถุประสงค์ขององค์กร

๓. ระดับความเสี่ยงที่องค์กรยอมรับได้

๔. การใช้ภาษาเดียวกันในเรื่องการบริหารจัดการความเสี่ยง

๕. บทบาทและความรับผิดชอบของบุคลากรที่จะสนับสนุนและนำองค์ประกอบต่างๆ ของการบริหารจัดการความเสี่ยงขององค์กรมาใช้

๘. การรายงานและติดตามผล (Monitoring)

หลังจากทำแผนบริหารจัดการความเสี่ยงและมีการดำเนินงานตามแผนบริหารจัดการความเสี่ยงแล้ว จะต้องมีการรายงานและติดตามผลเป็นระยะ เพื่อให้เกิดความมั่นใจว่าได้มีการความเหมาะสมของวิธีการจัดการความเสี่ยงรวมทั้งติดตามผลการจัดการความเสี่ยงที่ได้มีการดำเนินการไปแล้ว ว่าบรรลุผลตามวัตถุประสงค์ของการบริหารจัดการความเสี่ยงหรือไม่ โดยหน่วยงานต้องสอบทานดูว่าวิธีการจัดการความเสี่ยงใดที่มีประสิทธิภาพควรดำเนินการต่อเนื่องและวิธีการจัดการความเสี่ยงใดควรปรับเปลี่ยนและนำผลการติดตามดังกล่าวรายงานให้คณะผู้บริหารทราบ โดยสามารถติดตามผลได้ใน ๒ ลักษณะ ดังนี้

๑. การติดตามเป็นรายไตรมาส (Separate Monitoring) เป็นการติดตาม ตามกรอบระยะเวลาที่กำหนด เช่น รายไตรมาสทุก ๖ เดือน หรือทุกสิ้นปี เป็นต้น

๒. การติดตามผลระหว่างปฏิบัติงาน (Ongoing Monitoring) เป็นการติดตามที่รวมอยู่ในการดำเนินงานต่างๆ ตามปกติของหน่วยงาน

การประเมินผลการควบคุมและการจัดการความเสี่ยง

๑. การประเมินผลการควบคุม เป็นการดำเนินการภายหลังจากการที่ได้ระบุระดับความเสี่ยงและจัดลำดับความเสี่ยงแล้ว ให้นำความเสี่ยงมาประเมินผลการควบคุมและการจัดการที่มีอยู่ที่ว่ามีประสิทธิผลเพียงพอหรือไม่ และสามารถลดหรือควบคุมความเสี่ยงและปัจจัยเสี่ยงให้อยู่ระดับที่ยอมรับได้ พอใช้ ต้องปรับปรุง ดังนี้

ยอมรับได้	ลด/ควบคุมความเสี่ยงลงสู่ระดับที่ยอมรับได้
พอใช้	ลด/ควบคุมความเสี่ยงได้บางส่วน แต่ยังไม่ถึงระดับที่ยอมรับได้
ต้องปรับปรุง	หมายถึง ไม่สามารถลด/ควบคุม

๒. การจัดการความเสี่ยง เป็นกระบวนการดำเนินการต่างๆ โดยลดมูลเหตุของแต่ละโอกาสที่จะทำให้เกิดความเสียหาย เพื่อให้ระดับความเสี่ยงและผลกระทบของความเสี่ยงที่จะเกิดขึ้นในอนาคตอยู่ในระดับที่สามารถรับได้ ประเมินได้ และตรวจสอบได้อย่างมีระบบ โดยพิจารณาต้นทุนการจัดการความเสี่ยงและผลประโยชน์ที่จะได้รับโดยมีทางเลือกที่จะจัดการกับความเสี่ยงอยู่ด้วยกัน ๔ วิธี ดังนี้

วิธีการจัดการความเสี่ยง

ยอมรับความเสี่ยง (Risk Retention)	เป็นความเสี่ยงที่ยอมรับให้มีความเสี่ยงได้ เพราะต้นทุนการจัดการความเสี่ยงสูง อาจไม่คุ้มค่ากับผลประโยชน์ที่อาจจะเกิดขึ้น หรือเป็นความเสี่ยงที่มีสาเหตุจากปัจจัยภายนอกที่อยู่เหนือการควบคุม และไม่อาจเลือกใช้วิธีอื่นได้
หลีกเลี่ยงความเสี่ยง (Risk Avoidance)	เป็นความเสี่ยงที่ยอมรับไม่ได้ มีผลกระทบกับองค์กร แผนงาน/โครงการ/กิจกรรม หรือกระบวนงานอย่างสูง ซึ่งไม่สามารถจัดการได้ด้วยวิธีอื่น โดยอาจควบคุมได้ด้วยการยกเลิก/ปรับเปลี่ยน เป้าหมาย/โครงการ/งานหรือกิจกรรม
ถ่ายโอนความเสี่ยง (Risk Transference)	เป็นความเสี่ยงที่ยอมรับไม่ได้ ต้องดำเนินการถ่ายโอนความเสี่ยงให้ผู้อื่น เช่น จ้างบุคคลภายนอก เป็นต้น โดยอาจเป็นความเสี่ยงเกี่ยวกับ - ความเสี่ยงที่มีขนาดความรุนแรงมาก เช่น ความเสี่ยงเกี่ยวกับภัยธรรมชาติ/วินาศภัย - ความเสี่ยงที่ต้องดำเนินการในเรื่องที่ไม่มีความชำนาญ - ความเสี่ยงที่ต้องปฏิบัติงานที่มีปริมาณมากในเวลาอันจำกัด เป็นต้น
ควบคุม/ลดความเสี่ยง (Risk Control)	- เป็นความเสี่ยงที่ยอมรับไม่ได้ ต้องหาแนวทางการควบคุมทั้งโอกาสและผลกระทบของความเสี่ยงให้อยู่ในระดับที่ยอมรับได้ ซึ่งได้รับผลกระทบจากปัจจัยภายในและ**อยู่ภายใต้การควบคุมขององค์กร ได้แก่ การควบคุมภายใน** - เป็นความเสี่ยงที่ยอมรับไม่ได้ ต้องหาแนวทางการควบคุมทั้งโอกาสและผลกระทบของความเสี่ยงให้อยู่ในระดับที่ยอมรับได้ ซึ่งได้รับผลกระทบจากปัจจัยภายนอกและ**มิได้อยู่ภายใต้การควบคุมขององค์กร ได้แก่ แผนรองรับ/มาตรการ**

๓. การจัดทำแผนบริหารความเสี่ยง ให้ทุกหน่วยงานนำผลการระบุความเสี่ยง การวิเคราะห์ และจัดลำดับความสำคัญของความเสี่ยง และแนวทางการจัดการความเสี่ยง มาจัดทำแผนบริหารความเสี่ยงของหน่วยงานต่อไป

๔. การติดตามประเมินผล และการรายงานผล

๔.๑ การติดตามประเมินผล เป็นการติดตามประเมินผลความคืบหน้าและผลการดำเนินการ ตามแผนบริหารความเสี่ยง รวมทั้งปัญหา/อุปสรรคและแนวทางแก้ไข

๔.๒ การจัดทำรายงานผล เป็นการรายงานผลการดำเนินการตามแผนบริหารความเสี่ยง ในขั้นตอน ระบุความเสี่ยง การวิเคราะห์ความเสี่ยง การจัดลำดับความเสี่ยง ประเมินกิจกรรมควบคุมภายใน หรือการจัดการที่มีอยู่และการกำหนดมาตรการในการวางแผนบริหารความเสี่ยง ตามแบบรายงาน ดังนี้

(๑) การระบุและวิเคราะห์ความเสี่ยงโครงการ (แบบ RM-๑)

(๒) การประเมินผลการควบคุมและการจัดการความเสี่ยงโครงการ (แบบ RM-๒)

(๓) แผนการบริหารความเสี่ยงโครงการ (แบบ RM-๓)

(๔) การติดตามการจัดการความเสี่ยงโครงการ (แบบ RM-๔)

๕. การทบทวนการบริหารความเสี่ยง เป็นการทบทวนกระบวนการบริหารความเสี่ยงโดยวิเคราะห์และประเมินการบริหารจัดการความเสี่ยง รวมทั้งกิจกรรมควบคุมภายในหรือการจัดการที่ได้มีการดำเนินการในงวดที่ผ่านมาว่ามีประสิทธิผลหรือไม่ ถ้ายังมีความเสี่ยงเหลืออยู่ หรือพบความเสี่ยงที่เกิดขึ้นใหม่ เช่น จากการปรับเปลี่ยนสภาพแวดล้อม วิธีการปฏิบัติงาน เป็นต้น โดยใช้แบบ RM-๑ – RM-๓ เพื่อใช้ในการจัดทำแผนบริหารความเสี่ยงในงวดถัดไป

๖. การสื่อสาร เป็นหัวใจของการบริหารความเสี่ยงในทุกๆ ขั้นตอน การสื่อสารมีวัตถุประสงค์ เพื่อต้องการให้ทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องได้รับความเข้าใจที่ตรงกันอย่างทั่วถึง โดยเข้าใจและมีข้อมูลความเสี่ยงของโครงการ ทางเลือกในการลดปัญหาความเสี่ยง ข้อมูลของความเสี่ยงในลักษณะต่างๆ และทำการตัดสินใจได้ดีที่สุดภายใต้ข้อจำกัดของแต่ละโครงการ ซึ่งการติดต่อสื่อสารและเอกสารที่เกี่ยวข้องนับว่ามีความสำคัญยิ่งต่อความสำเร็จของแต่ละขั้นตอนในกระบวนการบริหารความเสี่ยงของแต่ละโครงการ

บทที่ ๕
แผนบริหารจัดการความเสี่ยง

๕.๑ ขั้นตอนการจัดทำแผนบริหารจัดการความเสี่ยง

๑. การประเมินโอกาสและผลกระทบและระดับความเสี่ยง

ได้นำแผนพัฒนาท้องถิ่น (พ.ศ. ๒๕๖๖ - พ.ศ. ๒๕๗๐) แผนการดำเนินงานประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๖ จุดอ่อนและ/หรือ ข้อเสนอแนะจากรายงานผลประเมินแผนพัฒนาท้องถิ่น และการวิเคราะห์ความ เสียงและปัจจัยเสี่ยงจากการประชุมคณะกรรมการบริหารความเสี่ยง ร่วมพิจารณาในที่ประชุมโดยวิเคราะห์ปัจจัย ที่ก่อให้เกิดความเสี่ยง ๔ ด้าน ได้ดังนี้

๑. ด้านกลยุทธ์ (Strategic Risk)

๒. ด้านการดำเนินงาน (Operational Risk)

๓. ด้านการเงิน (Financial Risk)

๔. ด้านกฎหมาย/กฎระเบียบ (Compliance Risk) ซึ่งที่ประชุมคณะกรรมการบริหารความเสี่ยงได้ดำเนินการประเมินโอกาสและผลกระทบของความเสี่ยง จัดลำดับ ความเสี่ยงที่ได้จากการวิเคราะห์เพื่อประกอบการจัดทำแผนบริหารความเสี่ยง ประจำปีงบประมาณพ.ศ. ๒๕๖๖ ดังนี้

๕.๒ การกำหนดขั้นตอนและวัตถุประสงค์ขั้นตอน

การกำหนดขั้นตอนและวัตถุประสงค์ขั้นตอน		
ยุทธศาสตร์ (๑)	ขั้นตอน (กลยุทธ์) (๒)	วัตถุประสงค์ (เป้าหมาย) (๓)
ประเด็นยุทธศาสตร์ที่ ๑ การพัฒนาผังเมือง โครงสร้างพื้นฐาน สาธารณูปโภค สาธารณูปการ	๑. พัฒนาการก่อสร้าง/บูรณะ/ปรับปรุงถนนระบบระบาย น้ำ สะพาน ๒. พัฒนาระบบแหล่งน้ำประปา ๓. พัฒนาการขยายเขตไฟฟ้าสาธารณะเพื่อการเกษตร และบำรุงรักษาไฟฟ้าสาธารณะตามจุดต่างๆ ๔. การจัดทำและวางผังเมือง	๑.๑ จำนวนถนน สะพาน ท่อระบายน้ำที่เพิ่มขึ้น ๒.๑ จำนวนระบบประปาที่มีคุณภาพและมาตรฐานเพิ่มขึ้น ๓.๑ จำนวนครัวเรือนที่มีไฟฟ้าใช้ทั่วถึง ๓.๒ จำนวนประชาชนที่มีไฟฟ้าการเกษตรใช้อย่างทั่วถึง ๔. พื้นที่ในตำบลก้อได้รับเอกสารสิทธิที่ดินทำกิน

ประเด็นยุทธศาสตร์ที่ ๒ การสร้างความเข้มแข็งของเศรษฐกิจ เกษตรสีเขียว	๑. พัฒนาจัดหา/ปรับปรุงสถานที่จำหน่วยสินค้าในตำบล ๒. พัฒนาการส่งเสริมศักยภาพและขีดความสามารถในการเพิ่มผลผลิตทางการเกษตรอินทรีย์และการแปรรูปสินค้า ทางการเกษตรโดยใช้นวัตกรรมและเทคโนโลยี ๓. พัฒนาด้านส่งเสริมและเพิ่มทักษะอาชีพของครัวเรือนและกลุ่มอาชีพ ๔. พัฒนาองค์กรหรือเครือข่ายชุมชนในการประกอบอาชีพ	๑.๑ สถานที่จำหน่ายสินค้าทางการเกษตรสำหรับประชาชนในพื้นที่มีเพียงพอ ๑.๒ สินค้าทางการเกษตรของประชาชนปลอดสารเคมี ๒.๑ อบรมให้ความรู้เรื่องการแปรรูปสินค้าทาง การเกษตรที่หลากหลาย ๒.๒ อบรมเพิ่มความรู้ในด้านการประกอบอาชีพด้านการเกษตร ๓.๑ อบรมให้ความความรู้กลุ่มอาชีพและดูหน่วยงานภายนอก ๓.๒ ส่งเสริมสนับสนุนกลุ่มอาชีพในชุมชนให้เข้มแข็งและคงอยู่ ๔.๑ องค์กรชุมชนและเครือข่ายบูรณาการร่วมกันในการพัฒนาโดยยึดหลักการพัฒนาองค์รวม
ประเด็นยุทธศาสตร์ที่ ๓ การพัฒนาด้านสังคม คุณภาพชีวิต ลดความเหลื่อมล้ำในสังคม	๑.พัฒนาด้านคุณภาพชีวิต ๒.พัฒนาการส่งเสริมความเข้มแข็งของชุมชนเพื่อให้พึ่งตนเองได้ อย่างยั่งยืน ๓. ส่งเสริมและสนับสนุนงานด้านสวัสดิการสังคม การสังคมสงเคราะห์การพัฒนาคุณภาพชีวิตเด็ก สตรี เยาวชน ผู้สูงอายุ ผู้พิการและผู้ด้อยโอกาส ๔. ส่งเสริมและพัฒนาการจัดระเบียบชุมชน งานด้าน การรักษาความสงบเรียบร้อย งานด้านการป้องกัน ละบรรเทาสาธารณภัย การรักษาความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินของประชาชน	๑.๑ ผู้ประสบภัยต่างๆในพื้นที่ได้รับการช่วยเหลืออย่าง ครบถ้วน ๑.๒ ประชาชนได้รับการส่งเสริมการออกกำลังกาย ๑.๓ ส่งเสริมและจัดกิจกรรมให้ผู้สูงอายุในพื้นที่ได้ร่วมพบปะและทำกิจกรรมร่วมกัน ๑.๔ ส่งเสริมให้เด็กและเยาวชนมีการออกกำลังกายและเล่นกีฬา ๒.๑ ฝึกอบรมให้ความรู้ด้านกฎหมายต่างๆให้ประชาชน ๒.๒ ส่งเสริมสนับสนุนการสร้างความสมานฉันท์ในชุมชน ๒.๓ ส่งเสริมสนับสนุนให้ชุมชนจัดทำธรรมนูญหมู่บ้าน

	ตลอดจนการให้ความสำคัญกับระบบเตือนภัยที่เกิดจากภัยธรรมชาติ และภัยพิบัติในท้องถิ่น ๕. ส่งเสริมและสนับสนุนงานป้องกันและแก้ไขปัญหา ยาเสพติดอย่างเป็นระบบ ปัญหาอาชญากรรม และ การค้ามนุษย์ภายใต้การบริหารจัดการอย่างบูรณาการและมีประสิทธิภาพ ๖. ส่งเสริมกระบวนการมีส่วนร่วมของประชาชนและ การป้องกันการทุจริต	๒.๔ ส่งเสริมสนับสนุนองค์กรชุมชนสร้างเครือข่ายในชุมชนในรูปแบบต่าง ๆ ๓.๑ จำนวนผู้ด้อยโอกาสทางสังคม เด็ก ผู้สูงอายุ ผู้พิการ ที่ได้รับการสงเคราะห์ ๔.๑ จำนวนโครงการ/กิจกรรมในด้านการป้องกันและ รรเทาสาธารณภัยที่ดำเนินการหรือสนับสนุนการดำเนินการ ๔.๒ อัตราการสูญเสียชีวิตและทรัพย์สินของประชาชนใน กรณีต่าง ๆ ลดลง ๔.๓ รณรงค์จัดกิจกรรมให้บริการประชาชนในช่วงเทศกาล วันสำคัญต่างๆ ๕.๑ จำนวนโครงการ/กิจกรรมเกี่ยวกับการป้องกันและ แก้ไขปัญหายาเสพติดที่ดำเนินการหรือให้การสนับสนุน ๕.๒ จำนวนผู้ค้า ผู้เสพ หรือข้องเกี่ยวกับยาเสพติดในพื้นที่ มีลดลง ๖.๑ ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาท้องถิ่นมากขึ้น ๖.๒ ประชาชนสามารถเข้ามามีส่วนร่วมตั้งแต่การจัดทำ โครงการร่วมดำเนินการและตรวจสอบการดำเนินงานของเทศบาล
ประเด็นยุทธศาสตร์ที่ ๔ การพัฒนาด้านทรัพยากรที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม	๑. ส่งเสริมการจัดการสิ่งแวดล้อม ขยะมูลฝอย สิ่งปฏิกูล น้ำเสียในชุมชน มลพิษทางอากาศตลอดจน	๑.๑ ทุกหมู่บ้านมีเครือข่ายการบริหารจัดการขยะในชุมชน ๑.๒ เครือข่ายมีวิธีในการกำจัดที่

	การรักษาความสะอาด ความเป็นระเบียบเรียบร้อยของชุมชนและท้องถิ่น ๒. เสริมสร้างความร่วมมือและสร้างจิตสำนึกให้กับ ในการดำเนินการอนุรักษ์การคุ้มครองดูแลและบำรุงรักษาป่าไม้ตลอดจนทรัพยากรธรรมชาติอื่นๆ ให้เกิดประโยชน์และเกิดผลสำเร็จอย่างยั่งยืนและตามแนวทางพระราชดำริ ๓. พัฒนาองค์ความรู้และเสริมสร้างให้องค์กรปกครอง ส่วนท้องถิ่นเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ตลอดจนการใช้พลังงานทดแทน เพื่อลดผลกระทบจากภาวะโลกร้อน ๔. ส่งเสริมสนับสนุนการจัดทำฝายต้นน้ำ (Check Dam) เพื่อชะลอการไหลของน้ำและตะกอนเสริมความสมบูรณ์ ของป่า ๕.พัฒนาด้านการบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมยั่งยืน	ถูกวิธีทั้งการจัดเก็บและการทำลาย ๒.๑ จำนวนโครงการ/กิจกรรมในการสร้างจิตสำนึกในการประชาชน ดูแลทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมที่ดำเนินการหรือให้การสนับสนุน ๒.๒ เครือข่ายราษฎรอาสาสมัครพิทักษ์ป่าดำเนินการอนุรักษ์ ดูแลป่าไม้ในตำบลก้อ ๓.๑ จำนวนโครงการ/กิจกรรมที่ดำเนินการเพื่อสนับสนุนการใช้พลังงานทดแทน เพื่อลดผลกระทบจากภาวะโลกร้อนที่ดำเนินการหรือให้การสนับสนับสนุน ๔.๑ จำนวนการก่อสร้างฝายต้นน้ำในพื้นที่ ๕.๑ จัดกิจกรรมส่งเสริมการปลูกป่าชุมชน ๕.๒ ประชาชนมีความรู้เรื่องการป้องกันไฟป่า ๕.๓ จำนวนป่าในชุมชนที่มีความหนาแน่นเพิ่มขึ้นคิดเป็นร้อยละ ๕.๔ หนองน้ำสาธารณะได้รับการดูแลปรับปรุง ๕.๕ ร้อยละของประชาชนที่เข้าร่วมโครงการทำความสะอาดชุมชนในวันสำคัญต่างๆ
ประเด็นยุทธศาสตร์ที่ ๕ การพัฒนาด้านการศึกษา	๑. ส่งเสริมและสนับสนุน การพัฒนาคุณภาพ มาตรฐาน	๑.๑ จำนวนกิจกรรมที่จัดขึ้นเกี่ยวกับการส่งเสริมและพัฒนา

วัฒนธรรมชุมชน และการท่องเที่ยว	การศึกษาทั้งในระบบ นอกระบบ และ การศึกษาตามอัธยาศัยให้มีคุณภาพและตามเกณฑ์มาตรฐาน ๒. สนับสนุนการเรียนรู้คู่คุณธรรมร่วมกับสถาบันทางศาสนา รวมทั้งส่งเสริมการศึกษาที่คำนึงถึงภูมิปัญญาท้องถิ่น วัฒนธรรมด้านภาษา และการแต่งกายล้านนา ๓. พัฒนาสื่อการเรียนการสอนและเทคโนโลยี สารสนเทศสมัยใหม่ เพื่อเปิดโอกาสการเรียนรู้อย่างกว้างขวางและทั่วถึง ๔. พัฒนาด้านการศึกษาและการกีฬา ๕.ส่งเสริมและสนับสนุน การศาสนา การ อนุรักษ์ ฟื้นฟู วัฒนธรรมล้านนา จารีตประเพณีและภูมิปัญญาท้องถิ่น ๖.ส่งเสริมและพัฒนาการท่องเที่ยวในตำบลก้อ	การศึกษา ๒.๑ กิจกรรมส่งเสริมให้ประชาชนได้มีส่วนร่วมในกิจกรรมสำคัญทางศาสนา ๓.๑ โครงการที่เข้าร่วมอบรมเพื่อใช้เทคโนโลยีสารสนเทศสำหรับสื่อการเรียนการสอน ๓.๒ จัดหาสื่อการเรียนการสอนที่ทันสมัย ๔.๑ ร้อยละของทีมนักกีฬาที่เข้าร่วมกิจการการแข่งขันกีฬา ๔.๒ เด็กนักเรียนในพื้นที่มีการเตรียมตัวเพื่อเข้าสู่ AEC ๕.๑ จำนวนเยาวชนที่เข้าร่วมการส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรม วินัย และค่านิยมที่ดีงามในสังคม ๕.๒ เสริมให้เด็ก เยาวชน และประชาชน มีส่วนร่วมใน การอนุรักษ์ศิลปวัฒนธรรม ประเพณีท้องถิ่น ภูมิปัญญา ท้องถิ่น ๕.๓ จำนวนเด็ก เยาวชนและประชาชนที่ร่วมกิจกรรมในการอนุรักษ์ศิลปวัฒนธรรม ประเพณีท้องถิ่น ภูมิปัญญา ท้องถิ่น ๕.๔ ร้อยละของนักเรียนที่ได้รับการปลูกฝังปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในโรงเรียน ๕.๕ จำนวนพื้นที่และกิจกรรมด้านการศาสนา การอนุรักษ์สืบสาน วัฒนธรรมล้านนา จารีตประเพณีและภูมิปัญญาท้องถิ่นที่ได้รับการสนับสนุน ๖.๑ ตำบลก้อเป็นที่รู้จักเป็นที่

		กว้างขวาง ๖.๒ มีจำนวนนักท่องเที่ยวเพิ่มขึ้น ๖.๓ มีการจัดการท่องเที่ยวเพื่อชุมชนโดยชุมชน
ประเด็นยุทธศาสตร์ที่ ๖ การพัฒนาด้านระบบสาธารณสุขและการเสริมสร้างสุขภาพประชาชนบนภูมิปัญญาท้องถิ่น	๑. แนวทางการสร้างเสริมความเข้มแข็งของชุมชนด้านสาธารณสุขเพื่อการพึ่งพาตนเองสู่การมีสุขภาพที่ดี ๒. แนวทางการจัดระบบสุขภาพภาคประชาชนให้มีส่วนร่วมทุกภาคส่วนของชุมชน ๓. ส่งเสริมและพัฒนาศักยภาพบุบคลากรสาธารณสุข ๔. ส่งเสริมและพัฒนาการแพทย์แผนไทยและสมุนไพรไทย	๑.๑ จัดซื้อยารักษาโรค เวชภัณฑ์ อุปกรณ์และเครื่องมือทางการแพทย์ ๑.๒ โครงการบำบัดฟื้นฟูและรักษาผู้ติดยาเสพติด ๑.๓ ประชาสัมพันธ์ และให้ความรู้เรื่องการดูแล สุขภาพ อนามัยและโภชนาการที่ถูกวิธี ๑.๔ โครงการแก้ไขปัญหาไข้เลือดออก ๒.๑ ส่งเสริมให้ประชาชนในพื้นที่ออกกำลังกายอย่างสม่ำเสมอ ๓.๑ กิจกรรมส่งเสริมสนับสนุนการดำเนินงานของ อสม. และสาธารณสุขตำบล และชมรมส่งเสริมสุขภาพ ๔.๑ โครงการอบรมการแพทย์แผนไทย / นวดแผนไทย
ประเด็นยุทธศาสตร์ที่ ๗ การพัฒนาด้านการบริหารและเทคโนโลยีสารสนเทศ	๑. พัฒนาขีดความสามารถของบุคลากรขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในด้านการคลัง วิธีการงบประมาณ การบริหารงานบุคคลให้มีประสิทธิภาพ โปร่งใส ทันสมัย และประชาชนมีส่วนร่วม ทั้งนี้เพื่อการแก้ไขปัญหาของประชาชนและการให้การบริการที่มีประสิทธิภาพ ๒. พัฒนาปรับปรุงเครื่องมือ	๑.๑ บุคลากรได้รับการพัฒนาทักษะความรู้อย่างต่อเนื่อง ๒.๑ จำนวนเครื่องมือ เครื่องใช้ในการปฏิบัติงานที่สามารถใช้งานได้ตามปกติ ๒.๒ มีการนำเทคโนโลยีสารสนเทศมาใช้เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการจัดหารายได้ ๓.๑ ช่องทางการติดต่อด้านการรักษาความปลอดภัย แก้ไขปัญหา

	เครื่องใช้และเทคโนโลยี ตลอดจนการพัฒนาระบบจัดหารายได้ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ๓. ส่งเสริมสนับสนุนการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในการรักษาความปลอดภัย แก้ไขปัญหาจราจร การลดอุบัติเหตุ การบริหาร	จราจร การลดอุบัติเหตุ

แผนบริหารจัดการความเสี่ยง ประจำปีงบประมาณ พ.ศ.๒๕๖๖
เทศบาลตำบลก้อ อำเภอลี้ จังหวัดลำพูน

ความเสี่ยง	ปัจจัยเสี่ยง	การประเมินความเสี่ยง				ปัจจัยเสี่ยง/แนวทาง/วิธีการ	มาตรการดำเนินการจัดการความเสี่ยง/แนวทางการแก้ไข/ควบคุม	ระยะเวลาดำเนินการ	ผู้รับผิดชอบ
		ประเภท	โอกาส	ผลกระทบ	ระดับความเสี่ยง				
๑.กิจกรรมงานจัดเก็บขยะมูลฝอย	- ปริมาณขยะเพิ่มขึ้นเป็นจำนวนมากและขยะจากนอกพื้นที่	ด้านการปฏิบัติงาน	๓	๓	๙	ปัจจัยภายในลดระดับความเสี่ยงจากสูงเป็นต่ำ	-กำหนดเส้นทางเดินรถขยะเพื่อจัดเก็บขยะมูลฝอยตรงตามจุด เพื่อลดปัญหาขยะตกค้าง	๑ ต.ค.๖๕ - ๓๐ ก.ย.๖๖	สำนักปลัด
๒.กิจกรรมงานจัดเก็บและพัฒนารายได้	- ประชาชนยังขาดความความเข้าใจในเรื่องการเสียภาษีตามพระราชบัญญัติภาษีที่ดินและสิ่งปลูกสร้าง พ.ศ.๒๕๖๒ -ผู้เสียภาษีบางรายไม่อยู่ในพื้นที่ ทำให้ไม่สะดวกที่จะเดินทางมาเสียภาษีด้วยตนเอง ทำให้มียอด	ด้านการปฏิบัติงาน	๔	๓	๑๒	ปัจจัยภายนอกและปัจจัยภายในลดระดับความเสี่ยงจากสูงเป็นต่ำ	๑.จัดทำสื่อในการประชาสัมพันธ์อย่างทั่วถึงและเพิ่มช่องทางในการชำระภาษีผ่านธนาคารและแอปพลิเคชั่น ๒.ออกหนังสือแจ้งและทวงถามต่อผู้มีหน้าที่เสียภาษี ตามระเบียบทุกขั้นตอน ๓.ออกสำรวจข้อมูลภาคสนามเพิ่มเติมเพื่อปรับปรุงแผนที่	๑ ต.ค.๖๕ - ๓๐ ก.ย.๖๖	กองคลัง

	ภาษีค้างชำระ						ภาษีและทะเบียนทรัพย์สินให้เป็นปัจจุบัน ทำให้การจัดเก็บรายได้เป็นระบบและง่ายต่อการควบคุมมากขึ้น		
๓.กิจกรรมงานจัดซื้อจัดจ้างและงานพัสดุ	-เอกสารประกอบการจัดซื้อจัดจ้างไม่ครบ -การควบคุมวัสดุสิ้นเปลืองมีการบันทึกรับ-จ่าย ช้า -ขาดเจ้าหน้าที่ในการปฏิบัติงานด้านการจัดซื้อจัดจ้าง	ด้านการปฏิบัติงาน	๔	๔	๑๖	ปัจจัยภายในลดระดับความเสี่ยงจากสูงมากเป็นต่ำ	๑.กำชับให้หน่วยงานเจ้าของงบประมาณจัดทำแผนการเบิกจ่ายแต่ละไตรมาสให้ตรงกับความต้องการใช้งานมากที่สุด ๒.ให้เจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบจัดทำทะเบียนคุมวัสดุสิ้นเปลืองให้ถูกต้องครบถ้วนและเป็นปัจจุบัน ๓.มีหัวหน้าพัสดุกำกับดูแลการปฏิบัติงานอย่างใกล้ชิดและมอบหมายให้เจ้าหน้าที่ที่มีความรู้ความสามารถในการปฏิบัติงานด้านการจัดซื้อจัดจ้างและปฏิบัติงานตามระเบียบและกฎหมายอย่างเคร่งครัด	๑ ต.ค.๖๕ - ๓๐ ก.ย.๖๖	กองคลัง

๔.กิจกรรมประมาณการ	การขึ้น-ลงของราคาวัสดุตามท้องตลาดที่ไม่คงที่	ด้านการดำเนินงาน	๔	๔	๑๖	ปัจจัยภายนอก ลดระดับความเสี่ยงจากสูงมากเป็นต่ำ	๑.จัดส่งเจ้าหน้าที่เข้ารับการฝึกอบรมอย่างต่อเนื่อง ๒.กำชับเจ้าหน้าที่ให้ติดตามข่าวสาร ราคาวัสดุต่างๆ อยู่เสมอเพื่อให้ทันสถานการณ์ปัจจุบัน	๑ ต.ค.๖๕ - ๓๐ ก.ย.๖๖	กองช่าง
๕.การจ่ายเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุและผู้พิการ	ผู้มีสิทธิ์ได้รับเบี้ยยังชีพยังขาดความร่วมมือในการแจ้งข้อมูลที่เป็นข้อเท็จจริง การเสียชีวิต การย้ายที่อยู่ หรือการได้รับสิทธิประโยชน์อื่นของรัฐแล้ว ไม่ได้แจ้งให้เจ้าหน้าที่ทราบ	ด้านการดำเนินงาน	๓	๓	๙	ปัจจัยภายนอก ลดระดับความเสี่ยงจากสูงเป็นต่ำ	- แต่งตั้งคณะกรรมการตรวจสอบคุณสมบัติผู้มีสิทธิ์รับเงินเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุ ผู้พิการและผู้ป่วยเอดส์	๑ ต.ค.๖๕ - ๓๐ ก.ย.๖๖	กองสวัสดิการสังคม
๖.การโอนงบประมาณ	-การดำเนินงานบางรายการ งบประมาณที่ตั้งไว้ไม่เพียงพอต่อการดำเนินงาน จึงยังคงมีการโอนเพิ่มและโอนเพื่อตั้งเป็นรายการใหม่	ด้านการปฏิบัติงาน	๔	๔	๑๖	ปัจจัยภายใน ลดระดับความเสี่ยงจากสูงมากเป็นต่ำ	-หัวหน้าส่วนงานตรวจดูงบประมาณทุกสิ้นเดือนแล้วแจ้งเจ้าหน้าที่งบประมาณทราบเมื่อต้องการโอนงบประมาณเพิ่มภายในอาทิตย์แรกของเดือน	๑ ต.ค.๖๕ - ๓๐ ก.ย.๖๖	กองยุทธศาสตร์และงบประมาณ

บทที่ ๖
การวิเคราะห์ความเสี่ยงผลประโยชน์ทับซ้อน

การทุจริตในประเทศไทยมีความรุนแรงเพิ่มมากขึ้น เห็นได้จากดัชนีภาพลักษณ์คอร์รัปชัน (Corruption Perceptions index : CPI) ในช่วงที่ผ่านมา ค่าคะแนนอยู่ในระดับต่ำกว่าครึ่งมาตลอดส่งผลถึงภาพลักษณ์และดัชนีความเชื่อมั่นต่อต่างชาติที่มีต่อประเทศไทยและจากยุทธศาสตร์ชาติว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต ระยะที่ ๓ (พ.ศ.๒๕๖๐-๒๕๖๔) ได้กำหนดเป้าประสงค์หลักในการเพิ่มระดับของค่าดัชนีชี้วัดภาพลักษณ์คอร์รัปชัน (COI) ของประเทศไทยสูงกว่าร้อยละ ๕๐ และเพื่อให้เป็นไปตามเป้าหมายดังกล่าว สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจรติในภาครัฐ (สำนักงาน ป.ป.ท.) ได้นำเกณฑ์การประเมินคุณธรรมและความโปร่งใสในการดำเนินงานของหน่วยงานภาครัฐ (Intrgrity and Transpaency Assessment :ITA) มาใช้ในการประเมินการดำเนินงานของส่วนราชการ เพื่อยกระดับความโปร่งใสซึ่งจะสนับสนุนให้ค่า CPI ของประเทศสูงขึ้น ซึ่งเป็นเกณฑ์ประเมินผลที่ต้องการให้หน่วยงานรัฐยกระดับให้ความโปร่งใสและต่อต้านการทุจริตในองค์กร โดยสนับสนุนให้หน่วยงานภาคดำเนินการป้องกันผลประโยชน์ขัดกันหรือการขัดกันระหว่างผลประโยชน์ส่วนตนกับผลประโยชน์ส่วนรวมผ่ากิจกรรมต่างๆ ตลอดจนการให้ความรู้ตามคู่มือประมวลจริยธรรมเกี่ยวกับการป้องกันผลประโยชน์ทับซ้อนแก่เจ้าหน้าที่ในหน่วยงาน ซึ่งการมีผลประโยชน์ขัดกันหรือการขัดกันระหว่างผลประโยชน์ส่วนตนกับผลประโยชน์ส่วนรวมถือเป็นการทุจริตคอร์รัปชันประเภทหนึ่ง เพราะเป็นการแสวงหาประโยชน์ส่วนบุคคลโดยการละเมิดต่อกฎหมายหรือจริยธรรมด้วยการใช้อำนาจในตำแหน่งหน้าที่ไปแทรกแซง การใช้ดุลยพินิจในกระบวนการตัดสินใจของเจ้าหน้าที่ของรัฐจนทำให้เกิดการละทิ้งคุณธรรมในการปฏิบัติหน้าที่สาธารณะ ขาดความเป็นอิสระและความเป็นธรรมจนส่งผลกระทบต่อประโยชน์สาธารณะของส่วนรวมและทำให้ผลประโยชน์หลักขององค์กร หน่วยงาน สถาบันและสังคมต้องสูญเสียไป โดยผลประโยชน์ที่สูญเสียไปอาจอยู่ในรูปของผลประโยชน์ทางการเงิน คุณภาพ การให้บริการและความเป็นธรรมในสังคม รวมถึงคุณค่าอื่นๆ ตลอดจนโอกาสในอนาคต ตั้งแต่ระดับองค์กรจนถึงระดับสังคม

อย่างไรก็ตามท่ามกลางผู้ที่จงใจกระทำความผิดยังพบผู้กระทำความผิดโดยไม่เจตนาหรือไม่มีความรู้เรื่องดังกล่าวอีกเป็นจำนวนมาก จนนำไปสู่การทุกกล่าวหาร้องเรียนเรื่องทุจริตหรือถูกลงโทษทางอาญา ผลประโยชน์ทับซ้อนหรือความขัดแย้งกันระหว่างผลประโยชน์ส่วนตนกับผลประโยชน์ส่วนรวม ซึ่งเป็นประเด็นปัญหาทางการบริหารภาครัฐในปัจจุบันที่เป็นบ่อเกิดของปัญหาการทุจริตประพฤติมิชอบในระดับที่รุนแรงขึ้นและยังสะท้อนปัญหาการขาดหลักธรรมาภิบาล และเป็นอุปสรรคต่อการพัฒนาประเทศ หลักการและเหตุผลการบริหารความเสี่ยงเป็นเครื่องมือทางกลยุทธ์ที่สำคัญตามหลักการกำกับดูแลกิจการที่ดี ที่จะช่วยให้การบริหารงานและการตัดสินใจด้านต่างๆ เช่น การวางแผน การกำหนดกลยุทธ์ การติดตามควบคุมและวัดผลการปฏิบัติงาน ตลอดจนการใช้ทรัพยากรต่างๆ อย่างเหมาะสม มีประสิทธิภาพมากขึ้นและลดการสูญเสียและโอกาสที่ทำให้เกิดความเสียหายแก่องค์กร ภายใต้สภาวะการดำเนินงานของทุกๆ องค์กรล้วนแต่มีความเสี่ยงซึ่งเป็นความไม่แน่นอนที่อาจจะส่งผลกระทบต่อการดำเนินงานหรือเป้าหมายขององค์กรจึงจำเป็น ต้องมีการระดมการความเสี่ยงเหล่านั้นกำหนดแผนบริหารจัดการความเสี่ยง (Risk Management) ประจำปีงบประมาณ พ.ศ.๒๕๖๖ อย่างเป็นระบบ โดยการระบุความเสี่ยงว่ามีปัจจัยเสี่ยงใดบ้างที่กระทบต่อการดำเนินงานหรือเป้าหมายขององค์กร วิเคราะห์ความเสี่ยงจากโอกาสและผลกระทบที่เกิดขึ้น จัดลำดับความสำคัญของความเสี่ยง กำหนดแนวทางในการจัดการความเสี่ยงและต้องคำนึงถึงความคุ้มค่าในการจัดการความเสี่ยงอย่างเหมาะสม ภายใต้การขับเคลื่อนหน่วยงานภาครัฐให้บริหารงานภายใต้กรอบธรรมาภิบาล โดยการประเมิน

ความเสี่ยงการทุจริตจะเป็นเครื่องมือหนึ่งในการขับเคลื่อนธรรมาภิบาล เพื่อลดปัญหาการทุจริตภาครัฐตามคำสั่งคณะรักษาความสงบแห่งชาติ ที่ ๖๙/๒๕๕๙ ลงวันที่ ๑๘ มิถุนายน ๒๕๕๗ เรื่องมาตรการป้องกันและแก้ไขปัญหาหารทุจริตประพฤติมิชอบที่กำหนดให้ทุกส่วนราชการและหน่วยงานของรัฐได้กำหนดมาตรการหรือแนวทางการป้องกันและแก้ไขปัญหาการทุจริตประพฤติมิชอบในส่วนราชการและหน่วยงานของรัฐ โดยมุ่งเน้นการสร้างธรรมาภิบาลในการบริหารงานและส่งเสริมการมีส่วนร่วมจากทุกภาคส่วนในการตรวจสอบ เฝ้าระวัง เพื่อสกัดกั้นมิให้เกิดการทุจริตประพฤติมิชอบได้ ทั้งนี้สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ(สำนักงานป.ป.ช.) ได้มีการประเมินคุณธรรมและความโปร่งใสในการดำเนินงานของหน่วยงานภาครัฐ (Integrity and Transparency Assessment:ITA) ตั้งแต่งบประมาณ พ.ศ.๒๕๕๗ เป็นต้นมา ต่อมาคณะรัฐมนตรีได้มีมติเมื่อวันที่ ๒๓ มกราคม ๒๕๖๑ ให้หน่วยงานภาครัฐทุกหน่วยงานเข้าร่วมการประเมินคุณธรรมและความโปร่งใสในการดำเนินงานของหน่วยงานภาครัฐ ในปีงบประมาณ พ.ศ.๒๕๖๑-๒๕๖๔ โดยใช้แนวทางและเครื่องมือการประเมินตามที่สำนักงานป.ป.ช.กำหนดซึ่งในการประเมินคุณธรรมและความโปร่งใสในการดำเนินงานของหน่วยงานภาครัฐในปีงบประมาณ พ.ศ.๒๕๖๒ หน่วยงานต้องมีการประเมินความเสี่ยงทุจริต เช่น ความเสี่ยงต่อการเกิดผลประโยชน์ทับซ้อนและดำเนินการเปิดเผยข้อมูลต่อสาธารณะต่อไป นั้น

๑.เทศบาลตำบลก้อได้ดำเนินการป้องกันผลประโยชน์ทับซ้อน ผ่านกิจกรรมต่างๆ ดังนี้

๑.๑ การประกาศเจตจำนงต่อต้านการทุจริตของผู้บริหารเทศบาลตำบลก้อ ได้มีการประกาศแสดงเจตจำนงสุจริต เสริมสร้างคุณธรรมและความโปร่งใสในการบริหารงานโดยนายกเทศมนตรีตำบลก้อ ได้ประกาศเจตจำนงว่าจะเป็นแบบอย่างที่ดีในการทำงานและความโปร่งใส ปราศจากการทุจริต เพื่อเสริมสร้างคุณธรรม จริยธรรมและความโปร่งใสในการบริหารงานของเทศบาลตำบลก้อและให้คำมั่นที่จะนำพาคณะผู้บริหาร สมาชิกสภา ข้าราชการ พนักงานครู ลูกจ้างประจำ พนักงานจ้างและบุคลากรในสังกัดเทศบาลตำบลก้อทุกคน ให้ปฏิบัติราชการด้วยความซื่อสัตย์ สุจริต ยุติธรรมควบคู่กับการบริหารจัดการที่มีประสิทธิภาพ

๑.๒ กฎระเบียบและแนวปฏิบัติเกี่ยวกับการจัดซื้อจัดจ้างและการเก็บรายได้ การพัสดุ การเงินและบัญชี การจัดเก็บรายได้ โดยที่ในปัจจุบันกฎระเบียบและข้อบังคับต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับการเบิกจ่ายเงิน การจัดซื้อจัดจ้าง มีการปรับปรุงเปลี่ยนแปลงตามนโยบาย ทำให้บุคลากรผู้ปฏิบัติงานขาดความรู้ความเข้าใจในเรื่องดังกล่าว ซึ่งอาจทำให้เกิดข้อผิดพลาดในการปฏิบัติงานได้ จึงได้จัดส่งเจ้าหน้าที่เกี่ยวกับการจัดซื้อจัดจ้าง การละบัญชี เข้ารับการฝึกอบรมเพื่อลดข้อผิดพลาดจากการปฏิบัติงานและลดโอกาสที่มีความเสี่ยงในเรื่องผลประโยชน์ทับซ้อนได้

๑.๓ การประเมินคุณธรรมและความโปร่งใสในการดำเนินงานของหน่วยงานภาครัฐ (Integrity and Transparency Assessment:ITA) เพื่อให้บุคลากรในสังกัดเทศบาลตำบลก้อ ได้เข้าใจเกี่ยวกับเกณฑ์การประเมินและการยกระดับการทำงาน รวมทั้งเตรียมเอกสารหลักฐานประกอบการประเมินให้สอดคล้องกับหลักเกณฑ์ ซึ่งผลการประเมิน ITA ของเทศบาลตำบลก้อ ในปีงบประมาณ พ.ศ.๒๕๖๕ ได้คะแนน ๘๙.๗๖ อยู่ในระดับ A

๒.การวิเคราะห์ความเสี่ยงเกี่ยวกับการปฏิบัติงานที่อาจเกิดผลประโยชน์ทับซ้อน

๒.๑ การให้ความรู้ในแบบต่างๆ ดังนี้

-การจัดทำและประกาศใช้มาตรฐานทางจริยธรรม เพื่อสร้างความเข้าใจแก่บุคลากร ให้หลีกเลี่ยงการกระทำที่เข้าข่ายการทุจริตต่างๆ เช่นการกระทำที่เป็นผลประโยชน์ทับซ้อน

-การจัดการความรู้(Knowledge management:Km) มีการถ่ายทอดมาตรฐานทางจริยธรรม ผ่านกระบวนการแลกเปลี่ยนการเรียนรู้ในการประชุมประจำเดือนของพนักงานและเผยแพร่ในเว็ปไซด์ของเทศบาลตำบลก้อ

๒.๒ การดำเนินการวิเคราะห์ความเสี่ยงเกี่ยวกับการปฏิบัติงานที่อาจเกิดผลประโยชน์ทับซ้อน จากการวิเคราะห์ความเสี่ยงสามารถจำแนกระดับความเสี่ยงออกเป็น ๔ ระดับ (๔)สูงมาก (๓)สูง (๒)ปานกลาง (๑)ต่ำ และสามารถสรุปข้อมูลการวิเคราะห์ความเสี่ยงเกี่ยวกับการปฏิบัติงานที่อาจเกิดประโยชน์ทับซ้อนของเทศบาลตำบลก้อ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ.๒๕๖๖ ได้ดังนี้

การวิเคราะห์ความเสี่ยงผลประโยชน์ทับซ้อน

ประเด็น	ลักษณะผลประโยชน์ทับซ้อน	โอกาสเกิดการทุจริต (๑/๔)	ระดับของผลกระทบ (๑-๔)	มาตรการป้องกัน
การใช้รถยนต์ส่วนกลาง	การใช้ทรัพยากรมากเกินความจำเป็นในแต่ละภารกิจ	๑	๑	-มีการบันทึกและรายงานการใช้งานทุกครั้ง -มีแผนการเดินทาง -สร้างจิตสำนึก ความมีคุณธรรม โปร่งใส ซื่อสัตย์
การจัดซื้อจัดจ้างในการจัดโครงการ/กิจกรรม	**ผู้**ดำเนินโครงการเลือกจัดซื้อ/จัดจ้าง ร้านที่เป็นญาติหรือมีความสนิทสนม	๑	๑	**-**ปรับเปลี่ยนร้านค้าในการจัดซื้อวัสดุ -เข้มงวดในการตรวจรับพัสดุ
การบริหารงานบุคคล	มีการรับบุคคลที่เป็นเครือญาติหรือบุคคลที่มีความสัมพันธ์ใกล้ชิดกับพนักงานเจ้าหน้าที่	๑	๑	-มีการประกาศรับสมัครและดำเนินการคัดเลือกอย่างโปร่งใสและตรวจสอบได้
การนำทรัพย์สินของราชการมาใช้ในเรื่องส่วนตัว	การใช้อุปกรณ์สำนักงานต่างๆ เช่น รถยนต์ ไฟฟ้า คอมพิวเตอร์ ฯลฯ	๑	๑	-ทำทะเบียนควบคุมการใช้งานและการเบิกจ่ายอย่างเคร่งครัด

๓.การจัดทำแผนปฏิบัติการป้องกันและปราบปรามการทุจริต ประจำปี ๒๕๖๖

เทศบาลตำบลก้อ ได้เล็งเห็นถึงความสำคัญในการเป็นหน่วยของรัฐที่ร่วมขับเคลื่อนการดำเนินการตามมาตรการในการป้องกันและแก้ไขปัญหาการทุจริตประพฤติชอบในหน่วยงานราชการและดำเนินการสร้างจิตสำนึกแก่ข้าราชการและบุคลากรในสังกัดต่อต้านการทุจริตทุกรูปแบบอย่างจริงจัง โดยมีกระบวนการดำเนินการที่สำคัญเป็นแนวทางและข้อเสนอแนะที่จะนำไปปรับปรุงแผนปฏิบัติการป้องกันและปราบปรามการทุจริต ประจำปี ๒๕๖๖ ดังนี้

๓.๑ ส่งเสริมให้มีการรณรงค์และสร้างความตระหนักให้กับข้าราชการและบุคลากรของเทศบาลตำบลก้อ ให้มีคุณธรรม จริยธรรม เพื่อป้องกันและปราบปรามการทุจริต ให้ทั่วถึงและครอบคลุมทั้งหน่วยงานอย่างต่อเนื่อง โดยผ่านกระบวนการฝึกอบรม การประชุมประจำเดือน การเผยแพร่ประชาสัมพันธ์ การประกาศแนวทางการปฏิบัติงานและการมอบนโยบายของผู้บริหาร

๓.๒ การวางแนวทางและมาตรการการจัดซื้อจัดจ้าง เพื่อเป็นกลไกในการป้องกันและปราบปรามการทุจริตหรือผลประโยชน์ทับซ้อน รวมทั้งการจัดส่งเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องกับการจัดซื้อจัดจ้างเข้ารับการฝึกอบรม เพื่อให้การปฏิบัติงานถูกต้อง มีประสิทธิภาพ โปร่งใสและสอดคล้องกับระเบียบ กฎหมายที่เกี่ยวข้อง

๓.๓ การสร้างการมีส่วนร่วมจากทุกภาคส่วน โดยเฉพาะผู้เข้ารับบริการและผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย ให้เกิดความร่วมมือเป็นผู้เฝ้าระวัง การแจ้งเบาะแส และมีสื่อรณรงค์สร้างความรู้ความเข้าใจในนโยบายผู้บริหาร ซึ่งเน้นการปลอดทุจริตเพื่อให้เกิดพลังที่เข้มแข็งในการช่วยกันป้องกันการทุจริต

๔.ข้อเสนอแนะ

๔.๑ จากผลการวิเคราะห์ความเสี่ยงผลประโยชน์ทับซ้อน เห็นควรพิจารณาใช้มาตรการป้องกันในประเด็นที่พบว่ามีความเสี่ยงที่อันจะก่อให้เกิดผลประโยชน์ทับซ้อนในรูปแบบต่างๆ

๔.๒ ในการจัดทำแผนบริหารจัดการความเสี่ยงประจำปี มีความสำคัญเป็นอย่างยิ่ง ดังนั้นจึงควรมีการอบรมเชิงปฏิบัติการในการจัดทำหรือทบทวนแผนเป็นประจำทุกปี

****